

**Univerzita Karlova v Praze
Husitská teologická fakulta**

Diplomová práce

**Univerzita Karlova v Praze
Husitská teologická fakulta**

Diplomová práce

Problematika vytržení církve.

Biblické pochopení

The Issue of Church Rapture.

Biblical view

Vedúci práce:
prof. ThDr. Ján Liguš, PhD.

Autor:
Bc. Marek Jurčo

2010

PodĎakovanie

Ďakujem môjmu konzultantovi prof. ThDr. Jánovi Ligušovi PhD. za cenné rady pri písaní práce. Tiež ďakujem mojím rodičom za ich duchovnú a morálnu podporu. Ďakujem môjmu bratovi Peťovi za zásobovanie ma kvalitnou hudbou, ktorá bola tak výborným stimulom pri nočnom tvorení týchto riadkov. Ďakujem mojej sestre Márii za jej odborné rady a praktickú podporu v oblasti gastronómie. Ďakujem mojej priateľke Janke za jej verné povzbudzovanie a znášanie všetkých fáz cez ktoré som prešiel pri písaní tejto práce. Ďakujem bratovi Pavlovi za jeho pomoc s prekladom komplikovaných anglických textov. Môjmu bratovi Ondrejovi ďakujem pekne.

Prehlásenie

Prehlasujem , že som túto diplomovú prácu s názvom „Problematika vytržení církve. Biblické pochopení“ napísal samostatne a výhradne s použitím citovaných prameňov, literatúry a ďalších odborných zdrojov.

V Giraltovciach. dňa 13. 4. 2010

Marek Jurčo

Anotácia

Hlavnou problematikou mojej diplomovej práce je otázka čo sa bude diať s cirkvou pri druhom príchode Pána Ježiša Krista. A aký biblický obsah treba vidieť pri pojme vytrhnutie cirkvi. Prácu je rozdelená na tri hlavné časti. Prvá časť skúma to, ako otázku cirkvi a jej eschatologické vytrhnutia riešila cirkev v histórii. Táto časť tvorí rámec celej témy. Potom biblická časť rozoberá novozmluvné texty, ktoré hovoria o udalosti vytrhnutia cirkvi. Táto časť je východiskový materiál pre ďalšiu argumentáciu. A na koniec, tretia časť práce je samotné systematizovanie témy a jej ucelenie vo vzťahu k celej eschatológii.

Kľúčové slová: vytrhnutie, cirkev, eschatológia, parúzia, milénium, zhromaždenie, znovuzrodenie posledný súd,

Annotation

The main theme of my graduation work is issue of what is going to happen with church at the second coming of Jesus Christ and what the rapture of the church means in a biblical context. My work is divided in three parts. First part examines how church solved issue of church and its eschatological rapture in past. That part shapes a frame of whole work. Biblical part analyzes texts of New Testament, which tells us about the rapture of the church. That part is base for next argumentation. And in the end, third part of the work is systematization of issue and its integration into whole eschatology.

Key words: rapture, church, eschatology, parousia, millennium, gathering, resurrection, last judgment

Obsah

1	ÚVOD DO PROBLEMATIKY VYTRHNUTIA CIRKVI.....	9
1.1	Predstavenie témy	9
1.2	Východiská témy	9
1.3	Vymedzenie témy	9
1.4	Metóda spracovania	10
2	HISTORICKO-TEOLOGICKÝ EXKURZ NÁZOROV O „VYTRHNUTÍ CIRKVI“	11
2.1	Cirkevní otcovia	11
2.1.1	Západná cirkev – Augustín z Hippo	12
2.1.2	Východná cirkev – Ján Zlatoústý Chrysostomos	13
2.1.3	Zhrnutie.....	14
2.2	Reformácia	15
2.2.1	Martin Luther	15
2.2.2	Ján Kalvín	16
2.3	Súčasnosť	17
2.3.1	Karol Barth.....	18
2.3.2	Joseph Ratzinger.....	19
2.3.3	John Nelson Darby	20
2.4	Záver	21
3	NOVOZMLUVNÝ POHĽAD NA PROBLEMATIKU VYTRHNUTIA CIRKVI	22
3.1	Evanjelia.....	22
3.1.1	Zhromaždenie vyvolených (Mk 13).....	22
3.1.2	Oddelenie vyvolených od nevyvolených (Mt 24:40-41; Lk 17:34-37)	24
3.1.3	Záver.....	25
3.2	Listy apoštola Pavla	26
3.2.1	Všetci Kristovi budú oživení (1K 15:22-26)	26
3.2.2	Tajomstvo premenenia (1K 15:50-54).....	27
3.2.3	Zjavenie sa s Kristom (Kol 3:1-4)	28
3.2.4	Vytrhovaní z budúceho hnevu (1Tes 1:10)	29
3.2.5	Vytrhnutie do oblakov v ústrety Pánovi (1Tes 4,13-17)	29
3.2.6	Zhromaždenie (2Tes 2:1)	33
3.3	Zjavenie Jána	33
3.3.1	Vytrhnutie z hodiny pokušenia (Zj 3:10-11)	33
3.4	Výsledky biblického štúdia.....	34
4	VYTRHNUTIE CIRKVI V RÁMCI ESCHATOLÓGIE.....	36
4.1	Čo je eschatológia.....	36
4.2	Vytrhnutie vo vzťahu k načasovaniu biblických proroctiev	37
4.2.1	Historický postoj	37

4.2.2	Preterizmus	38
4.2.3	Futurizmus	38
4.2.4	Idealizmus	39
4.3	Vytrhnutie vo vzťahu k miléniu.....	39
4.3.1	Postmilencializmus.....	40
4.3.2	Premilencializmus.....	41
4.3.3	Amilencializmus	43
4.3.4	Záver.....	44
4.4	Pohľad na súženie a vytrhnutie cirkvi.....	44
4.4.1	Pretribulacionizmus.....	44
4.4.2	Midtribulacionizmus.....	44
4.4.3	Posttribulacionizmus.....	45
4.4.4	Zhrnutie.....	46
4.5	Druhý príchod Ježiša Krista a vzťah k vytrhnutiu cirkvi.....	46
4.6	Vytrhnutie cirkvi vo vzťahu k smrti a vzkrieseniu z mŕtvych	48
4.6.1	Smrť.....	48
4.6.2	Vzkriesenie z mŕtvych.....	49
4.6.3	Medzistav.....	52
4.7	Vytrhnutie a posledný súd	54
5	ZÁVER	57
5.1	Výsledky historicko-teologického prehľadu o vytrhnutí.....	57
5.2	Výsledky novozmluvného pohľadu na problematiku vytrhnutia cirkvi	58
5.3	Výsledky systematického prístupu k vytrhnutiu cirkvi.....	59
5.3.1	Miesto vytrhnutia cirkvi v eschatologických metódach a systémoch	59
5.3.2	Vytrhnutie cirkvi vo vzťahu ku konkrétnym eschatologickým udalostiam.....	60
6	ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY	61

Zoznam skratiek

SZ	Stará Zmluva
sz	starozmluvný
NZ	Nová Zmluva
nz	novozmluvný
PJ	Pán Ježiš

Skratky biblických kníh použité podľa slovenského ekumenického prekladu

Stará zmluva:

Gn, Ex, Lv, Nm, Dt, Joz, Sdc, Rút, 1-2Sam, 1-2Krl', 1-2Krn, Ezd, Neh, Est, Jób, Ž, Prís, Koh, Vl'p, Iz, Jer, Nár, Ez, Dan, Oz, Joel, Am, Abd, Jon, Mich, Nah, Hab, Sof, Ag, Zach, Mal.

Nová zmluva:

Mt, Mk, Lk, Jn, Sk, R, 1-2K, G, Ef, Flp, Kol, 1-2Tes, 1-2Tim, Tít, Filem, Hb, Jk, 1-2Pt, 1-3Jn, Júd, Zj.

1 Úvod do problematiky vytrhnutia cirkvi

1.1 Predstavenie témy

Cieľom tejto diplomovej práce je dať aspoň čiastočnú odpoveď na otázku, čo sa bude diať s cirkvou pri druhom príchode Ježiša Krista. Alebo, ešte všeobecnejšie povedané, ako bude vyzerat' pozemský koniec cirkvi. Už z názvu práce je jasné, že do tohto hľadania odpovede a skúmania témy vstupujem s nejakým predporozumením tejto eschatologickej udalosti. A tým je, že samotný koniec bude vytrhnutie cirkvi, ktoré je vlastne jej nadprirodzené vzatie Bohom, aby sa stretla so svojím Pánom. Toto budem pod pojmom vytrhnutie v tejto práci rozumietať: vzatie cirkvi a stretnutie s Ježišom. Pojem vytrhnutie cirkvi je oprávnený, lebo ho používa aj Biblia, avšak mojou úlohou v tejto práci bude zistiť, aký obsah tomuto pojmu Biblia dáva a akú eschatologickú udalosť za ním vidí.

Vytrhnutie cirkvi je téma, ktorá sa začala podrobnejšie skúmať až v dvadsiatom storočí. Doteraz sa jej nedostávalo pozornosti. Ako vôbec celej eschatológie. Výber tejto témy len potvrdzuje zvýšený záujem v našich dňoch o eschatologické udalosti na konci vekov. Ale rovnako, ako sa o ňu zvyšuje záujem, tak sa s jej rozvojom začínajú vytvárať aj teórie, ktoré nie vždy môžeme považovať za biblicky správne. Pravdou však je aj to, že samotná Biblia sa v otázke Kristovho príchodu a vzatia cirkvi vyjadruje prinajmenšom tajomne. Z toho hľadiska sa dá táto téma označiť za kontroverznú a odpoveď na otázku, čo bude s cirkvou pri príchode Pána Ježiša, nikdy nebude celkom spoľahlivo a uspokojujúco zodpovedaná.

1.2 Východiská témy

Mojím základným východiskom k tejto téme je moja teológia. Hlásim sa ku konzervatívnemu evanjelikalizmu a tak je zrejmé, že budem aj hermeneutikou tohto smeru ovplyvnený. Budem vychádzať z mojej viery v pravdivosť biblických predpovedí a viery v doslovný a skutočný druhý príchod Pána Ježiša na konci vekov sveta.

V tejto práci budem tiež vychádzať z poznatkov troch teologických disciplín: historická, biblická a nakoniec systematická teológia. Aj keď sa individuálnej eschatológii nevyhnem, patrí téma vytrhnutia cirkvi do všeobecnej - univerzálnej eschatológie, z ktorej tiež budem vychádzať.

1.3 Vymedzenie témy

Eschatológia hovorí o viacerých udalostiach, ktoré sa udejú na konci časov. Či to už je súženie, vytrhnutie, vzkriesenie, príchod Pána Ježiša, súd, tisícročné kráľovstvo, poviazanie,

alebo rozviazanie satana, atd. Táto diplomová práca však chce skúmať len jednu z týchto udalostí a tou je práve otázka , čo sa bude diať s cirkvou na samom konci vekov, respektíve pri príchode Pána Ježiša.

Táto téma však nemôže byť vytrhnutá z kontextu eschatológie. A preto sa aj ostatným eschatologickým udalostiam budem venovať, ale len do tej miery, do akej si to bude vyžadovať osvetlenie témy vytrhnutia cirkvi.

Tiež nebudem skúmať otázku neveriacich pri príchode Pána Ježiša na konci vekov. Aj keď sa problematike súdu neveriacich nedá celkom vyhnúť, nie je to témou tejto práce. A rovnako nebudem v tejto práci riešiť ani problematiku Izraela a toho, či sa ho zaslúbenia týkajú alebo nie. Keď hovorím o cirkvi, alebo o veriacich, myslím tým ľudí, ktorí veria v Ježiša Krista ako svojho Spasiteľa a Pána a pre ktorých si Pán Ježiš príde. Cirkev je v tejto práci definovaná práve jej vzatím. Veriaci je ten, o ktorom hovorí Zjavenie Jána: „*Blahoslavený a svätý, kto má diel na prvom vzkriesení. Nad tými druhá smrť nemá moci. Ale budú kňazmi Boha a Krista a budú s ním kralovať tisíc rokov.*“ (20,6).

1.4 Metóda spracovania

Práca bude mať tri hlavné časti, ktoré sa budú na vytrhnutie pozerat' z troch hľadísk. Najprv to bude historicko-teologická časť, v ktorej pôjde o stručný prehľad názorov a postojov k vytrhnutiu, ktoré prevládali od začiatku až po súčasnosť. Potom nasleduje biblický pohľad, ktorý bude vychádzať z exegézy a novozmluvných textov, ktoré hovoria o vytrhnutí cirkvi. A tretia časť bude systematická. Tam sa budem pozerat' na vytrhnutie v rámci eschatológie ako teologickej disciplíny. Na udalosť vzatia cirkvi tu budem pozerat' v kontexte eschatológie a budem ju dávať do vzťahu k ostatným predpovedaným udalostiam a tak vytvárať systém myslenia o vytrhnutí cirkvi.

Na to, aby som sa dopracoval k samotnému jadrú tejto témy a tým je problematika vytrhnutia cirkvi, musím dávať najprv odpoveď na otázku, čo bude s cirkvou? ... Budem postupovať tak, že si historicko-teologickou časťou vytvorím rámec témy. Potom exegetickým rozborom biblických veršov pripravím argumenty a nakoniec problematiku systematizujem.

2 Historicko-teologický exkurz názorov o „vytrhnutí cirkvi“

Táto kapitola sa venuje historickému vývoju eschatologickej otázky, čo bude s cirkvou na konci sveta. Dávam ju na začiatok, lebo bude do istej miery východiskom pre ďalšie hľadanie odpovedí. A tiež by mala aj vytvoriť rámec názorov, s ktorými sa budem zaoberať v ďalších častiach tejto práce.

Z histórie som vybral niekoľkých teológov, ktorých názory k tejto problematike chcem v tejto kapitole stručne prezentovať. Ich výberom som sa snažil zachytiť rôzne prístupy a pohľady na eschatologickú otázku cirkvi a zároveň vybrať zástupcov rôznych konfesií a teologických škôl. Budem pri nich pozorovať ich postoje k otázkam, ktoré v tejto práci chcem zodpovedať. Hlavne sa jedná o to, čo sa bude diať s cirkvou počas druhého príchodu Pána Ježiša. Presnejšie sa jedná o problematiku vytrhnutia živých a vzkriesenia mŕtvych veriacich kresťanov. A druhotne (a nie až tak podrobne) chcem skúmať historický vývoj názorov na problematiku milénia, s ktorým súvisí aj poradie eschatologických udalostí, ako napríklad veľké súženie, či posledný súd, pretože učenie o týchto eschatologických udalostiach ovplyvňuje pohľad na vytrhnutie cirkvi.

2.1 *Cirkevní otcovia*

V období cirkevných otcov (100-430) očakávali kresťania vzhľadom k eschatologickým udalostiam tri veci: (1) návrat Pána; (2) katastrofický koniec a (3) vzkriesenie. Počas prvých troch storočí boli ranní veriaci prevažne premilenialisti. Na tisíc rokov vlády Krista, spomínanej v Zjavení Jána 20 kapitole, sa pozerali futuristicky. To znamená, že realizácia týchto predpovedí nastane v budúcnosti. Bolo to očakávanie, že Kristus bude po svojom druhom príchode vládnuť nad celou zemou tisíc rokov. Tiež predpokladali skorý Kristov príchod a vytrhnutie kresťanov zo súženia spôsobeného prenasledovaním zo strany rímskeho impéria. Dôležití premilenialisti tej doby boli napríklad Papias (60-130), Irenaeus (130-200), Justin Martyr (100-165) a Tertullian (160-225). Katastrofické apokalyptické očakávania boli všeobecne prijímané až do času rímskeho cisára Konštantína (začiatok 4.st). Po jeho prijatí kresťanstva bolo prenasledovanie kresťanov zastavené, kresťanstvo bolo v impériu prijaté za oficiálne náboženstvo, a preto tieto apokalyptické očakávania stratili svoj význam.¹

¹ VLACH, M.J. *Eschatology in Church History*. [online]. 2010 [cit. 2010-04-13]. Theological studies Dostupné z WWW: <<http://www.theologicalstudies.org/page/page/1572935.htm>>.

Zmenu názoru priniesli aj noví cirkevní myslitelia. Začal to Origenes (185-254), ktorý spopularizoval alegorický prístup výkladu Biblie, a tak položil hermeneutické základy pre názor, že zasľúbené kráľovstvo Krista je duchovného charakteru a nie pozemského. Eusébius (270-340) spájal Konštantínovu vládu s mesiášskou hostinou, a tak sa tiež postavil na stranu non-milenialistov. Podobne aj africký donatista Tyconius, vyvracia milennialistický, futuristický pohľad na Zjavenie 20. Tvrdí, že milénium sa začalo naplňať v prítomnom veku a spomínaných tisíc rokov sa nemôže brať doslovne. Tiež zastáva stanovisko, že prvé vzkriesenie, spomínané v Zj 20:4 (Zjavenie Jána), je duchovné vzkriesenie, čiže znovuzrodenie.²

Na podrobnejší rozbor som vybral dvoch cirkevných otcov. Jedného, ako zástupcu západnej, alexandrijskej školy (Augustín z Hippo) a druhého ako zástupcu antiochijskej, východnej školy (Ján Chrysostomos Zlatoústý).

2.1.1 Západná cirkev – Augustín z Hippo

Bez pochybností mal Augustín (354-430) najväčší teologický dopad na eschatológiu západnej cirkvi (a nie len západnej). Kľúčom k pochopeniu celej jeho teológie je predovšetkým eschatologická nádej a ostré metafyzické rozdelenie medzi časnosťou a večnosťou. Eschatologické spasenie je prechod z meniaceho sa a skazeného času do nemennej a neskazenej večnosti.³

Súčasnosť, na rozdiel od svojich predchodcov, hodnotil inak. Augustín si myslel, že čas medzi Kristovým vystúpením na nebo a jeho druhým príchodom je tisícročné kráľovstvo. Nechápal to doslovne, ale duchovne. Mesto Božie, zaznamenané v Zj 20:7-9,⁴ je podľa jeho interpretácie cirkev. Tým postavil základy pre amilenialistický názor na eschatologické udalosti.⁵

Augustínovo dielo „Mesto Božie“ bolo prvé ucelené stanovisko, ktoré rozoberá myšlienku, že sme na tejto zemi cudzinci a naše občianstvo je v nebi. Augustín veril, že dejiny sa odohrávajú na dvoch paralelných koľajach: (1) mesto Božie (Boží ľudia) a (2) mesto človeka (ľudská vláda, ako znázornenie ľudskej snahy). Vyučoval, že ľudia mesta Božieho

² VLACH, M.J. *Eschatology in Church History*. [online]. 2010 [cit. 2010-04-13]. Theological studies Dostupné z WWW: <<http://www.theologicalstudies.org/page/page/1572935.htm>>.

³ DOYLE, Robert C. *Eschatology and the shape of christian belief*. Waynesboro : Paternoster press, 2000. 342 s. ISBN 0-85364-818-2.s. 110

⁴ Zjavenie 20:7-9 A keď sa dokoná tých tisíc rokov, rozviazaný bude satan a prepustený zo svojho žalára a vyjde, aby zviedol národy, ktoré sú na štyroch uhloch zeme, Góga a Magóga, aby ich zhromaždil do boja, ktorých počet je ako piesok mora. A vyšli na šír zeme a obklúčili tábor svätých i to milované mesto. Ale zostúpil oheň od Boha z neba a strávil ich.

⁵ Augustín je aj označovaný za otca amilenializmu. Ten bol rýchle prijatý ako pohľad cirkvi a na koncile v Efeze (431) bol pre-milenializmus odsúdený ako poverčivosť. Pravdou však je to, že vtedy sa to ešte tak nenazývalo a tieto pojmy sa začali používať až v 20 storočí

musia podporovať a zastávať verejný poriadok ľudskej vlády, mesta človeka. V pozadí tohto učenia je jeho amilenializmus. Zjavenie 20 vykladá nasledovne: (1) Na Golgote Ježiš poviazať satana a obmedzil jeho zvädzanie národov. (2) Svätí práve vládnu s Kristom v tisícročnom kráľovstve, ktoré prítomne existuje. (3) Satan bude prepustený na tri a pol ročnú periódu, počas ktorej bude cirkev hrozne prenasledovaná. (4) Po tomto všetkom príde Kristus.⁶

Kristove vzkriesenie je kľúčom k pochopeniu kresťanského života. Bod, v ktorom sa začína žiť za hranicou času skazenosti, je konverzia. Augustín ju nazýva „prvé vzkriesenie.“ Je to vzkriesenie našich duší, ktoré pred týmto bodom boli mŕtve v porušiteľnosti hriechu. Druhé vzkriesenie, ktoré kresťanov čaká, je vzkriesenie ich tiel v posledný deň a tak ich telá a duše budú v Božej večnosti.⁷

K tomu, čo sa bude diať s celým ľudstvom a zvlášť s cirkvou na konci vekov sa vyjadruje svojou alegorickou interpretáciou Biblie. Vychádza z toho, ako Gréci rozmýšľajú o písmenkách z mena Adam. Alegoricky v nich vidia začiatkové písmenká štyroch gréckych miest, ktoré symbolizujú štyri svetové strany (Anatole - východ, Dysis - západ, Arktos - sever a Mesembria - juh). Tak ako bol Adam (obraz celého ľudstva) po svojom páde rozptýlený do sveta, tak isto bude celé ľudstvo zhromaždené zo štyroch strán na súd alebo na odpočinok.⁸

Toto zhromaždenie ľudí a vzkriesenie mŕtvych sa udeje pri Kristovom príchode. Vynára sa tu otázka, či tí, ktorých Kristus nájde na zemi žiť, nikdy neumrú. Augustín si myslí, že živí kresťania prejdú zázračnou rýchlosťou cez smrť a vzkriesenie do večnosti v tom momente, keď budú vzatí do oblakov s tými, čo vstanú z mŕtvych, aby spolu stretli Krista v povetrí.⁹ Vzkriesení, podľa Augustína, budú všetci ľudia bez rozdielu. Aj bezbožní aj spravodliví. Rozdiel bude v tom, že veriaci pôjdu Pánu Ježišovi naproti, kým ostatní neveriaci vzkriesení zostanú na zemi v hrozivom očakávaní súdu, ktorý jasne oddelí cirkev a bezbožných.

2.1.2 Východná cirkev – Ján Zlatoústý Chrysostomos

Kým Augustín bol zástancom alegorickej metódy výkladu, tak Ján Chrysostomos (347 – 407), ako zástupca antiochijskej školy, rázne odmietal alegorickú interpretáciu a pri svojich exegézach a komentároch poctivo vracal biblickým textom ich historickú realitu. Bol viac

⁶ ALLEN, Matthew . *Theology Adrift: The Early Church Fathers and Their Views of Eschatology* [online]. 2010 [cit. 2010-04-13]. Bible.org. Dostupné z WWW: <<http://bible.org/article/theology-adrift-early-church-fathers-and-their-views-eschatology>>.

⁷ DOYLE, Robert C. *Eschatology and the shape of christian belief*. Waynesboro : Paternoster press, 2000. 342 s. ISBN 0-85364-818-2.s. 86

⁸ ODEN, T. C., & HALL, C. A. *Mark*. Ancient Christian Commentary on Scripture NT 2. Downers Grove, Ill.: InterVarsity Press. 2005. s. 189.

⁹ GORDAY, P. *Colossians, 1-2 Thessalonians, 1-2 Timothy, Titus, Philemon*. Ancient Christian Commentary on Scripture NT 9. Downers Grove, Ill.: InterVarsity Press. 2000. s.86.

kazateľom ako systematickým teológom, čo sa odráža aj na jeho prístupe ku riešeniu eschatologických otázok.

Na eschatologické udalosti sa pozerá cez prizmu spravodlivosti Božej. Ak je Boh spravodlivý, tak bude verných odmeňovať a bezbožných trestať. Z tohto súdu pre neho vyplýva aj nevyhnutnosť vzkriesenia ako požiadavka spravodlivosti. Patristickí autori rozpoznávajú, že mnoho hriešnikov zomiera bez trestu a mnoho spravodlivých odchádza v bolestiach a utrpení. Ľudia tak často nedostanú spravodlivý trest alebo odmenu ešte tu na zemi, preto súd po smrti je základ pre vieru v spravodlivosť Boha. A preto musí byť aj vzkriesenie. Ak nie je peklo, tak nie je ani vzkriesenie. Rovnako ako Augustín, aj Chrysostomos si myslí, že všetci ľudia budú vzkriesení, lebo Kristus bol vzkriesený. Potom budú všetci súdení, pretože súd neúprosne nasleduje po vzkriesení. Ježiš zomrel, aby mohol byť Pánom živých aj mŕtvych.¹⁰

Pre Chrysostoma sa vzkriesenie týka len tela, lebo ono je porušiteľné. Duša je neporušiteľná. Srdce záhady spasenia je naša pozemská prirodzenosť, obsiahnutá v Pavlovom učení: „porušiteľné si musí obliecť neporušiteľné.“ Spolu s touto premenou našej materiálnej podstaty musí celý materiálny svet byť premenený tiež na neporušiteľný, „pretože on bol stvorený pre človeka.“

Biblické texty, ktoré hovoria o vytrhnutí cirkvi, vykladá na pozadí historickej skúsenosti. Keď prichádzal cisár alebo nejaký iný vysoký hodnostár na oficiálnu návštevu mesta,¹¹ miestni občianski predstavitelia zorganizovali sprievod, ktorý išiel tejto vzácnej návšteve naproti. Privítali ho pred mestom, spoločne s ním potom vstúpili do mesta a robili mu spoločnosť až na určené miesto. Tento skutok obyvateľstva sa nazýva tým istým pojmom (*apantēsis*), aký je použitý na stretnutie vytrhnutých ľudí s Pánom Ježišom. Keď on bude zostupovať, kresťania mu pôjdu naproti. Toto je vytrhnutie cirkvi. Podľa Chrysostoma pôjde cirkev naproti Kristovi, aby mu preukázala česť a slávu a vytvorila sprievod hodný jeho. Na druhej strane vzatie veriacich do oblakov znamená tiež česť pre nich samých.¹²

2.1.3 Zhrnutie

Kým ranní cirkevní otcovia očakávali vytrhnutie Ježišom hlavne z utrpenia spôsobeného prenasledovaním, tak neskorší čakali vytrhnutie z našich hriešnych tiel. Presnejšie povedané, ide o premenenie tiel, čo je vlastne smrť a vzkriesenie v jednom

¹⁰ GOUSMETT., Chris. *THE JUDGEMENT, MILLENNIUM AND BEYOND* [online]. 2008 [cit. 2010-04-13]. Googledocs. Dostupné z WWW:

<<http://docs.google.com/viewer?url=http://www.earlychurch.org.uk/pdf/gousmett/chapter4.pdf>>

¹¹ Táto návšteva sa označuje pojmom *parousia*

¹² GORDAY, P. *Colossians, 1-2 Thessalonians, 1-2 Timothy, Titus, Philemon*. Ancient Christian Commentary on Scripture NT 9. Downers Grove, Ill.: InterVarsity Press. 2000 s.90.

momente. Zaujímavé na Augustínovi a Chrysostomovi je to, že obidvaja prišli k tým istým záverom v otázkach milénia, ale rozličnými spôsobmi výkladu.

Z perspektívy eschatológie znamenal Milánsky edikt (313) monumentálny posun paradigmy z premilenializmu starších cirkevných otcov na amilenializmus, ktorý začal dominovať v eschatologickom myslení od štvrtého storočia až do polovice devätnásteho storočia.

2.2 Reformácia

Šesťnásťte storočie bolo obdobím ohnivých apokalyptických predstáv a očakávaní. Počas tohto obdobia veľa ľudí v Európe, rovnako vzdelaných ako nevzdelaných, verilo, že žijú v posledných dňoch pred Božím dramatickým zásahom do histórie.¹³ Z tohto obdobia som vybral dvoch najvýznamnejších reformátorov.

Eschatológia Martina Luthera (1483-1546) je nazývaná hlavne eschatológiou súdu, kým u Jána Kalvína (1509-1564) je to hlavne eschatológia vzkriesenia.¹⁴ Ich učenie spájalo v cirkvi pretrvávajúci, amilenialistický pohľad.

2.2.1 Martin Luther

Lutherova „skúsenosť vo veži“, ktorá priniesla zmenu do jeho chápania Boha, spasenia a celej teológie, sa prejavila aj vo vzťahu k poslednému súdu. Jeho objav evanjelia v zásade zmenil aj jeho pohľad na Kristov návrat a posledný súd. Pochopil Kristov návrat a súd ako radostné vykúpenie Ježišovho spoločenstva veriacich. Odvtedy úprimne túžil a modlil sa „príď, vzácny posledný deň.“¹⁵ Luther si myslel, že Kristov návrat je už veľmi blízko a vravel, že cirkev nemôže očakávať úľavu od prenasledovania. Myslel si, že žije v poslednej dobe súženia a konečný pokoj môže nastoliť len Pán svojím návratom, keď zničí kráľovstvo antikrista (ktoré videl v pápežstve, v tureckej hrozbe a v anabaptistoch).¹⁶

Dvadsaťtu kapitulu Zjavenia Jána nevykladá eschatologicky, ale cirkevno-historicky. Tisícročným kráľovstvom pomenúva obdobie od Krista až po jedenásťte storočie. Po tom začal satan robiť svoju nečestnú robotu a pápežstvo (od Gregora VII) sa stalo posadnuté

¹³ VLACH, M.J. *Eschatology in Church History*. [online]. 2010 [cit. 2010-04-13]. Theological studies Dostupné z WWW: <<http://www.theologicalstudies.org/page/page/1572935.htm>>.

¹⁴ DOYLE, Robert C. *Eschatology and the shape of christian belief*. Waynesboro : Paternoster press, 2000. 342 s. ISBN 0-85364-818-2.s. 160

¹⁵ LINDBERG, Carter . *Eschatology and Fanaticism in the Reformation Era: Luther and the Anabaptists* [online]. 2000 [cit. 2010-04-13]. Googledocs. Dostupné z WWW: <<http://docs.google.com/viewer?url=http://www.ctsfw.net/media/pdfs/lindbergescha.pdf>>.

¹⁶ DOYLE, Robert C. *Eschatology and the shape of christian belief*. Waynesboro : Paternoster press, 2000. 342 s. ISBN 0-85364-818-2.s. 161

Antikristom, ktorý panuje mečom. V tomto čase súženia pre cirkev a jej vodcov, Luther očakával, bez zbytočnej časovej kalkulácie, návrat Krista a „vzácný posledný deň.“¹⁷

Luther hovorí o nesmrteľnosti duše, ale nie v tom zmysle ako helenizmus alebo scholastika. Jeho argumenty o nesmrteľnosti duše sa týkajú prísnej teológie: Boh je Bohom živých.¹⁸ Aj keď zomrieme, pre Boha nie sme mŕtvi, ale živí.¹⁹ Luther kladie dôraz na to, že Kristus, ako hlava cirkvi, je už vzkriesený. Preto pri rozmýšľaní o vzkriesení cirkvi musíme pamätať na to, že je jeho telom, a tak viac ako polovicu udalostí už s Kristom absolvovala. Namiesto vytrhnutia cirkvi očakával len jednoducho príchod Pána a vzkriesenie.

Nad smrťou rozmýšľal stále viac a viac. Vravel, že duše mŕtvych spia do dňa posledného súdu. Nekonečný spánok bola definitívna hrôza a definitívne znamenie hnevu Božieho, ničota nebytia bolo definitívne utrpenie. Svoj pohľad na smrť Luther sumarizuje vo výklade 90 žalmu: „Zákon hovorí, že uprostred života sme obklopení smrťou, ale evanjelium hovorí, že uprostred smrti sme obklopení životom, pretože máme odpustené hriechy. Pre kresťana smrť stráca rozmer strachu a stáva sa „spánkom,“ keď prijíma vieru. Posledný súd stráca ohrozenie, pretože to je deň spasenia.“²⁰

2.2.2 Ján Kalvín

Kalvín videl ako kľúčovú udalosť v eschatológii a vôbec v histórii smrti, pohreb a vzkriesenie Krista. Prvé vzkriesenie²¹ je pre neho premena veriaceho (podobne ako u Augustína). Veril, že Kristov príchod, opísaný v Evanjeliu podľa Matúša ako blesk od východu až na západ,²² je odkaz na šírenie evanjelia a myslel si, že toto proroctvo je už splnené, čo zaručuje druhý príchod. Avšak už Kristov prvý príchod priniesol zasľúbené „tisícročné“ kráľovstvo.²³ Spolu s týmto súčasným Božím kráľovstvom však prichádza aj kráľovstva Antikrista. Jeden jasný prejav vidí v pápežstve alebo aj v antikresťanskej sile, ktorou vtedy bola islamsko-turecká hrozba.²⁴ Dnes by sme povedali, že Kalvín bol amilenialista. Tento termín bol však prvý krát použitý až v dvadsiatom storočí. V dobe

¹⁷ LINDBERG, Carter . *Eschatology and Fanaticism in the Reformation Era: Luther and the Anabaptists* [online]. 2000 [cit. 2010-04-13]. Googledocs. Dostupné z WWW: <<http://docs.google.com/viewer?url=http://www.ctsfw.net/media/pdfs/lindbergescha.pdf>>.

¹⁸ Mt 22:32

¹⁹ LINDBERG, Carter . *Eschatology and Fanaticism in the Reformation Era: Luther and the Anabaptists* [online]. 2000 [cit. 2010-04-13]. Googledocs. Dostupné z WWW: <<http://docs.google.com/viewer?url=http://www.ctsfw.net/media/pdfs/lindbergescha.pdf>>.

²⁰ LINDBERG, Carter . *Eschatology and Fanaticism in the Reformation Era: Luther and the Anabaptists* [online]. 2000 [cit. 2010-04-13]. Googledocs. Dostupné z WWW: <<http://docs.google.com/viewer?url=http://www.ctsfw.net/media/pdfs/lindbergescha.pdf>>.

²¹ Zj 20:5

²² Mt 24:27 Lebo ako vychádza blesk od východu a ukazuje sa až na západ, tak bude aj príchod Syna človeka.

²³ Slovo tisícročné dávam do úvodzoviek, pretože Kalvín tento časový údaj nechápal doslovne, ale symbolicky.

²⁴ RIDDLEBARGER, Kim. *Devoted to reformed theology and eschatology* [online]. 2006 [cit. 2010-04-13]. The riddleblog. Dostupné z WWW: <<http://kimriddlebarger.squarespace.com/answers-to-questions-about-esc/>>.

Kalvína sa teologické učenie o tisícročnom kráľovstve formulovalo ako non-milenializmus alebo chiliazmus.

Napätie medzi kráľovstvom Božím ako čiastočne realizovaným v „už“ ale „ešte nie“ je centrom Kalvínovej eschatológie. Kalvín ponúka takéto riešenie: Kristus nie je fyzický prítomný s jeho ľudom. Naše umiestnenie je pozemské, kým on stelesňuje ľudstvo v nebi. My však máme úžitok z Krista skrze Ducha. Všetko, čo Kristus už urobil je pre nás ničím, ak sa vierou nepripojíme ku Kristovi. Je to Duch, ktorý premostňuje napätie medzi už a ešte nie.²⁵

Eschatologické vzkriesenie je určené k vyučovaniu cirkvi o podstate Božej vlády. On vládne skrze Ducha a jeho Slovo. Svet zahŕňa večnú podmienku cirkvi. História cirkvi rekonštruje smrť a vzkriesenie Krista. Ona zomiera a je kriesená opäť a opäť. Pretože cirkev musí byť reformovaná a reformovateľná. Kristova vláda je z neba. Nanebovstúpenie je pre Kalvína dôležité, pretože (1) drží kresťanskú nádej v očakávaní, a preto kresťania dokážu žiť tvárou tvár nebezpečenstvu. (2) Znamená to Kristovu osobnú duchovnú prítomnosť so všetkými veriacimi na svete. (3) Znamená to pre nás zasľúbenie nebeského stretnutia s Kristom.²⁶

2.3 Súčasnosť

Po reformácii bol hlavný vývoj v eschatológii poznačený dvoma teologickými prúdmi: (1) Milenializmom, ktorý v 18. storočí nabral novú intenzitu, hlavne zásluhou konzervatívnych evanjelikálov zo severnej Ameriky. (2) Povstaním kresťanskej liberálnej teológie.

Dovtedy, až na výnimky, vládol v cirkvi amilenialistický názor na eschatológiu. Zo zvýšeným záujmom o túto teologickú oblasť prichádzajú aj nové smery myslenia. Delenie nastalo hlavne na postojoch k otázke milénia. Ku premilenializmu a amilenializmu sa pridal aj postmilenializmus. Začiatky moderného postmilenializmu sa obyčajne spájajú s prácou Daniela Whitby (1638-1726). Tento názor hovorí, že milénium začne obdobie medzi prvým a druhým príchodom Krista. Šírenie evanjelia prinesie slávny vek spravodlivosti a potom príde Kristus, čím bude toto milénium zavŕšené. Predstaviteľ tohto smeru bol napríklad Jonathan Edwards (1703-1758), ktorý si myslel, že Prvé veľké prebudenie²⁷ (1730 - 1750) je začiatkom milénia.²⁸

²⁵ CROSSLEY, Gavin . *E SCHATOLOGY* [online]. 2007 [cit. 2010-04-13]. Eschatology Summary . Dostupné z WWW: <<http://www.scribd.com/doc/466556/Doc-Eschatology-Summary>>.

²⁶ CROSSLEY, Gavin . *E SCHATOLOGY* [online]. 2007 [cit. 2010-04-13]. Eschatology Summary . Dostupné z WWW: <<http://www.scribd.com/doc/466556/Doc-Eschatology-Summary>>.

²⁷ Takto sa zvykne nazývať konkrétne obdobie duchovného obnovenia

²⁸ VLACH, M.J. *Eschatology in Church History*. [online]. 2010 [cit. 2010-04-13]. Theological studies Dostupné z WWW: <<http://www.theologicalstudies.org/page/page/1572935.htm>>.

V liberálnom kresťanstve sa na tradičné názory eschatológie (ako telesný príchod Krista a prevzatie vlády nad zemou) pozeralo s pohrdaním. Pre liberálnu teológiu prichádza kráľovstvo Božie cez pokrok, a to hlavne v oblasti sociálnej rovnosti a spravodlivosti. Nie je to pohľad na budúce udalosti, ale skôr na to, čo môže byť teraz realizované ľuďmi v sociálnej sfére. Kráľovstvo prichádza ako výsledok ľudskej aktivity, morálneho a sociálneho progresu.²⁹

2.3.1 Karol Barth

Tvárou v tvár liberálnej teológii stál Karol Barth (1886 - 1968) so svojou antiliberálnou teológiou.

Na príchod Krista sa pozeral trojako. Prvá parúzia, alebo príchod Kristov, bolo jeho narodenie, život, smrť a hlavne vzkriesenie. Toto sa udialo „už!“ Druhá parúzia bolo zoslanie Ducha svätého na Turíce. Toto sa deje „práve teraz!“ A tretia parúzia bude, keď sa vráti ako sudca živých a mŕtvych. Toto sa „ešte neudialo!“³⁰

Jozeph Ratzinger vysvetľuje Barthove pochopenie parúzie takto: „Očakávanie parúzie neznamená pre neho žiaden výpočet nejakej časnej udalosti, ktorá sa niekedy raz stane, ale niečo nanajvýš aktuálneho pre každého človeka. Znamená to pre neho zamerať svoj pohľad na hranicu, na ktorú naráža existencia človeka. Znamená to brať životnú situáciu tak vážne, aká vážna je. Zmŕtvychvstanie je večnosť. Predstavy posledných dní znamenajú to najposlednejšie v metafyzickom zmysle. Totiž absolútnu transcendenciu Boha.“³¹

U Bartha nachádzame tiež kritický postoj k viere v nesmrteľnosť duše. Toto myslenie považoval za pohanskú vieru, ktorá vytvára naivnú predstavu, že po smrti zostáva z človeka „dušička, ktorá ako motýľ nad hrobom z tela odletí a bude ešte niekde uchovaná, aby nesmrteľne ďalej žila.“ Popri Barthovej kristológii a pochopení transcendentnosti Boha má aj jeho eschatológia dôraz na vertikálne a nekonečné. V parúzii Ježiša je reálny koniec nášho prítomného času, ale nič nové nám nebude pridané k tomu, čo už máme v Kristovi. Reálna fikcia tejto parúzie je tu a teraz a motivuje nás k bdeniu.³²

Myšlienka na Boží súd býva nejednen raz dôvodom sporov medzi kresťanmi. Mnohým sa zdá, že táto myšlienka sa nedá dobre zladit' s Božou láskou. Pýtajú sa: ako by mohol Boh, ktorý je láska, súdiť človeka a jeho život? Preto v dejinách teológie niektorí teológovia

²⁹ VLACH, M.J. *Eschatology in Church History*. [online]. 2010 [cit. 2010-04-13]. Theological studies Dostupné z WWW: <<http://www.theologicalstudies.org/page/page/1572935.htm>>.

³⁰ DOYLE, Robert C. *Eschatology and the shape of christian belief*. Waynesboro : Paternoster press, 2000. 342 s. ISBN 0-85364-818-2.s. 261

³¹ RATZINGER, J. *Eschatologie, smrt a večný život*. Brno : Barrister&Principal. 1996. s.33

³² DOYLE, Robert C. *Eschatology and the shape of christian belief*. Waynesboro : Paternoster press, 2000. 342 s. ISBN 0-85364-818-2.s. 261

odmietali myšlienku najmä večného súdu Božieho a učili spasenie všetkých bez rozdielu. Učil to už Origenes, ale tiež aj práve Karol Barth.

2.3.2 Joseph Ratzinger

Významný súčasný teológ a zároveň hlava katolíckej cirkvi Benedikt XVI, vlastným menom Joseph Ratzinger, sa tematikou eschatológie veľmi podrobne zaoberal vo svojej knihe *Eschatológia, smrť a večný život*.³³

Všeobecnú eschatológiu spája s individuálnou, keď tvrdí, že Kristov príchod a vzkriesenie pre jednotlivca nastáva už v jeho smrti. Blízke očakávanie sa dá takto stotožniť s očakávaním smrti. Eschata sú nielen pre jednotlivca, ale aj pre svet, v smrti samotnej. Tým sú nám eschata nekonečne blízko. Každý človek tým pádom žije v „poslednom čase.“³⁴

Smrť pre Ratzingera znamená vystúpenie z času do večnosti, do jej iného „dnes.“ Týmto rieši aj problematiku stavu medzi smrťou a vzkriesením: „Prechod existuje len z našej perspektívy. V skutočnosti je „koniec časov“ nečasový, kto umiera vstupuje do prítomnosti dňa posledného súdu, vzkriesenia a opätovného príchodu Pána. Tak sa môže uskutočniť vzkriesenie zo smrti a nie až v deň posledného súdu.“³⁵

Nesmrtelnosť duše jasne odmieta. Podľa neho je biblické len to učenie, že človek v smrti zaniká ako „telo aj duša,“ lebo len tak zostáva sudcovský charakter smrti, o ktorom Biblia hovorí najzreteľnejšie. Tak sa nedá z kresťanskej pozície hovoriť o nesmrtnosti, ale len o zmŕtvychvstaní celého človeka.³⁶

Na konečné zhromaždenie cirkvi sa Ratzinger pozerá znova spájaním všeobecnej a individuálnej eschatológie: „Každý človek existuje v sebe a vonku seba. Čo sa deje v jednotlivcovi, pôsobí na ľudstvo ako celok a čo sa deje v ľudstve, deje sa jemu. Telo Kristovo potom znamená, že všetci ľudia sú jeden organizmus a že preto osud celku je osudom každého. Rozhodnutie o živote je dané v smrti s koncom jeho pozemského pôsobenia. Tak je súdené a tak sa naplňuje jeho osud. Ale jeho konečné miesto bude určené až potom, keď bude hotový celý organizmus. Až bude všetko pretrpené a odčinené. Zhromaždenie celku je aktom postihujúcim jeho samého a je teda všeobecným súdom v tom zmysle, že jednotlivca zahrňuje do celku a prisudzuje mu jeho správne miesto, ktoré obdrží až v tom celku.“³⁷

³³ RATZINGER, J. *Eschatologie, smrt a večný život*. Brno : Barrister&Principal. 1996. s.66

³⁴ RATZINGER, J. *Eschatologie, smrt a večný život*. Brno : Barrister&Principal. 1996. s.68

³⁵ RATZINGER, J. *Eschatologie, smrt a večný život*. Brno : Barrister&Principal. 1996. s.67

³⁶ RATZINGER, J. *Eschatologie, smrt a večný život*. Brno : Barrister&Principal. 1996. s.65

³⁷ RATZINGER, J. *Eschatologie, smrt a večný život*. Brno : Barrister&Principal. 1996. s.114

Univerzálny súd príde podľa Ratzingera až vtedy, keď bude všetka vina sveta pretrpená a keď celé ľudstvo bude pripravené. Toto ukazuje aj na jeho postoj k individuálnemu súdu, ktorým je smrť a ktorým bude daná konečná pravda o človeku.

2.3.3 John Nelson Darby

V porovnaní s predchádzajúcimi velikánmi kresťanskej histórie nie je John Nelson Darby (1800 -1882) až taká známa postava cirkevných dejín. Napriek tomu, je jeho učenie jedno z najrozšírenejších eschatologických smerov medzi konzervatívnymi evanjelikálnymi kresťanmi.

Jeho nová forma premilenializmu - dispenzacionalizmus je názor, že Boh vzájomne pôsobí s ľudstvom v rôznych sériách období (dispenzií). Darby utkal tieto nitky rozdielnych období histórie sveta v jeden pevný a súdržný systém, v ktorom každý bod je podporovaný biblickými textami. Tento systém presvedčenia bol popularizovaný vydaním Biblie s poznámkami, vysvetľujúcimi tento prístup, čím katapultoval do protestantského hlavného prúdu myslenia.³⁸

V otázke Kristovho príchodu učí o dvoch fázach. Najprv je to skryté vytrhnutie veriacich a potom viditeľný príchod Pána Ježiša. Okrem toho má svoje vysvetlenie aj pre otázku Izraela na konci vekov (ostatné smery túto otázku zanedbávajú). Verí v budúce doslovné naplnenie starozmluvných príslubov daných Izraelu.

Nový biblický slovník definuje dispenzacionalizmus takto: „Je teologický smer evanjelikálnych hnutí, ktorý zdôrazňuje apokalyptické chápanie dejín. Jeho zvláštnosť spočíva vo výklade dejín spásy, ktorý chápe eschatologické spojenie SZ a NZ na základe historicko-gramatických (doslovných) výkladov oboch týchto zákonov. Je to filozofia dejín, ktorá dáva priestor rôznym teologickým smerom evanjelikálnej tradície, vrátane kalvinistickej, arminiánskej, letničnej a charismatickej.“³⁹

Dispenzacionalizmus pochádza z anglického slova *dispensation* (delenie), ktorý vychádza z latinského preklad gréckeho slova „*oikoména*,“ (riadenie domácnosti). Vymedzený čas, čiže jedna dispenzia, je zreteľné a funkčné obdobie v naplňovaní Božského zámeru stvorenia prebiehajúceho v dejinách, behom ktorého Boh riadi svet určitým spôsobom. Jednotlivé časy historicky odpovedajú postupnosti etáp progresívneho zjavenia.⁴⁰

Cirkev je vsuvka (parentéza) do Božieho prorockého poriadku. Pre prvých dispenzacionalistov bola cirkev úplným tajomstvom, pretože v SZ nie je predpovedaná a sz

³⁸ WILLIAMS, David M. . *The millenium and early church* [online]. 2010 [cit. 2010-04-13]. Bible prophecy. Dostupné z WWW: <<http://www.tpub.com/religion/bible%20prophecy/millenium/>>.

³⁹ DOUGLAS, J. D. a kol.: *Nový biblický slovník*. Praha : Návrat domů, 1996. ISBN 80-85495-65-1.

⁴⁰ DOUGLAS, J. D. a kol.: *Nový biblický slovník*. Praha : Návrat domů, 1996. ISBN 80-85495-65-1.

predpovede o Izraeli sa ešte len musia doslovne naplniť. Učili, že keď Izrael odmietol Mesiáša, Boh zastavil svoje prorocké hodiny až do doby, keď bude cirkev vytrhnutá.⁴¹

Vidíme, že história sa vyrovnávala s problematikou vytrhnutia cirkvi rôzne. Nikdy však nebola táto otázka tak diskutovaná ako za posledných sto rokov. Dnes medzi konzervatívnymi kresťanmi vystupujú v eschatológii do popredia tri najväčšie oblasti záujmu a štúdia: (1) načasovanie biblických prorociev (historický prístup, futurizmus, preterizmus a idealizmus); (2) čas milénia (premilennializmus, postmilennializmus a amilennializmus); (3) čas vytrhnutia cirkvi (pretribucionalizmus, midtribucionalizmus a posttribucionalizmus).⁴²

2.4 Záver

Na otázku, čo bude s veriacimi pri druhom príchode Pána Ježiša odpovedala história cirkvi rôzne. Odpovede spravidla vyplývali z historických situácií danej doby alebo z hermeneutiky daného teologického smeru. Výrazný vplyv na názory o vytrhnutí cirkvi malo stanovisko k miléniu. S tým súvisí aj problematika predpovedaného veľkého súženia, otázka smrti a vzkriesenia a otázka posledného súdu.

Táto prvá časť práce mala za cieľ urobiť veľmi stručný exkurz rôznych názorov a tým mi dala rámec témy, v ktorom sa budem pohybovať. Je nespochybniteľné, že jednotlivým teológom, ako aj historickým smerom v eschatológii, by sa dalo venovať oveľa podrobnejšie. To však nie je cieľom tejto práce a ani by to nebolo možné vzhľadom k jej rozsahu.

⁴¹ DOUGLAS, J. D. a kol.: *Nový biblický slovník*. Praha : Návrat domů, 1996. ISBN 80-85495-65-1.

⁴² VLACH, M.J. *Eschatology in Church History*. [online]. 2010 [cit. 2010-04-13]. Theological studies Dostupné z WWW: <<http://www.theologicalstudies.org/page/page/1572935.htm>>.

3 Novozmluvný pohľad na problematiku vytrhnutia cirkvi

V tejto kapitole budem rozoberať kľúčové novozmluvné texty, ktoré hovoria o udalosti vytrhnutia cirkvi. Jednotlivé texty som nevyberal len podľa kritéria, či sa v nich priamo vyskytuje pojem vytrhnutie, pretože táto udalosť nie je v Novej zmluve opisovaná len týmto konkrétnym výrazom. Texty som volil podľa ich tematického obsahu. Ich rozborom hľadám odpoveď na otázku tejto práce: ako to bude vyzerat' s veriacimi, keď druhý krát príde Pán Ježiš.

3.1 Evanjelia

V evanjeliách sám Pán Ježiš predpovedá vytrhnutie cirkvi. Evanjelisti Matúš a Marek majú tému príchodu Pána Ježiša a vytrhnutia cirkvi zaradenú v jednej kapitole, kým Lukáš ju má porozdeľovanú po celom evanjeliu. Keďže Markove evanjelium slúžili ako predloha pre Matúša a Lukáša, budem text z neho rozoberať ako prvý a doplním ho textami z evanjelia Matúšovho a Lukášovho. Evanjelista Ján má síce pasáže, ktoré hovoria o druhom príchode Pána Ježiša, ale k otázke, čo bude s cirkvou na konci vekov, sa nevyjadruje, preto toto evanjelium nebudem v tejto práci bližšie skúmať.

3.1.1 Zhromaždenie vyvolených (Mk 13)

3.1.1.1 Tematický prehľad kapitoly

Eschatologickej téme sa Marek venuje v 13 kapitola evanjelia. Hlavná téma kapitoly je Ježišov opis eschatologických udalostí a predpoveď druhého príchodu Syna človeka. Kapitola začína krátkou Ježišovou zmienkou o zbúraní chrámu v budúcnosti. Keď sa učenci pýtajú na znamenia a čas naplnenia tejto predpovede, Ježiš odpovedá rozsiahlym opisom udalostí, ktoré budú predchádzať koncu sveta. Vo veršoch 7-12 hovorí o znameniach, ktoré budú predchádzať koncu, vo veršoch 14-23 hovorí o utrpení a dáva rady, ako sa treba v tých dobách správať. V odseku 24-27 Pán Ježiš opisuje posledné znamenie: príchod Syna človeka a zhromaždenie jeho vyvolených. Na otázku času týchto udalostí odpovedá obrazom o figovníku vo veršoch 28-37. Nevraví presný časový údaj, ale vyzýva k skúmaniu časov a k pripravenosti.

Pre túto prácu sú najdôležitejšie verše opisujúce samotný príchod Syna človeka, čiže verše 24-27:

„24 A v tých dňoch, po tom súžení, slnce sa zatmie, a mesiac nedá svojho svetla, 25 a hviezdy budú padať z neba, a moci, ktoré sú na nebi, pohnú sa. 26 A vtedy uvidia Syna

človeka, prichádzajúceho v oblakoch s veľkou mocou a slávou. 27 A vtedy pošle svojich anjelov a zhromaždí svojich vyvolených od štyroch vetrov, od konca zeme až do konca neba.“

3.1.1.2 Časová postupnosť

Pán Ježiš tu používa katastrofický štýl predpovede konca, ktorý sa v starovekej literatúre používal pre opis konca sveta a príležitostne aj pre opísanie historických udalostí. V náboženskej literatúre sa zvykol používať pri opise transformácie prítomného poriadku sveta na nastolenie Božie večného kráľovstva.

Vidíme, že tak, ako potichu a nenápadne prišiel Pán Ježiš na svet prvý krát, tak majestátne a verejne bude prichádzať druhý krát. Počas svojho príchodu bude zhromažďovať svojich vyvolených. Upozorňuje nás na to slovné spojenie καὶ τότε, ktoré zaznieva dva krát po sebe na začiatku veršov 26 aj 27. Dá sa prekladať slovom „vtedy“ alebo spojením „v tom čase.“ Zároveň nás spojka καὶ upozorňuje na náväznosť nasledujúceho textu na text predchádzajúci. Podľa tohto textu tiež súdim, že príchod Pána Ježiša a zhromaždenie vyvolených sa udeje až po predpovedanom súžení.

Časová postupnosť eschatologických udalostí vyznieva z tejto evanjeliovej perikopy nasledovne: najprv bude súženie, potom príde Syn človeka a zároveň s jeho príchodom budú zhromaždení (vytrhnutí) vyvolení. Na základe tohto textu upozorňujem, že vyvolení budú účastní súženia a dokonca kvôli ním bude toto súženie skrátené (v.20).

3.1.1.3 Kto sú vyvolení

Závažný problém textu sa otvára pri otázke, kto sú tí vyvolení. Jeden z výkladov pripúšťa možnosť, že sa jedná o etnický Izrael, ako vyvolený Boží národ. Tí, čo zastávajú názor, že cirkev bude vytrhnutá ešte pred súžením si myslia, že toto sú ľudia, ktorí sa obrátia k Pánovi počas súženia. Tretí názor považuje túto skupinu ľudí za cirkev.

Z kontextu tejto kapitoly sa prikláňam k tomuto tretiemu názoru a myslím si, že označenie τοὺς ἐκλεκτοὺς [αὐτοῦ] - „tí jeho vyvolení“ sa vzťahuje na veriacich v Pána Ježiša – jedno či Izraelitov, či pohanov. V celej kapitole sa Izrael nespomína. Slovo „vyvolení“ sa tam spomína vo verši 20, kde píše Marek, že Boh pre vyvolených skráti súženie. A potom aj v 22. verši, kde ide o to, že falošní učitelia chcú zviest' vyvolených. Zo záverečných slov Ježiša Krista je jasné, že ráta s tým, že jeho vyvolení budú prítomní na zemi počas súženia, lebo ich viackrát vyzýva, aby vytrvali, aby si dávali pozor, aby boli bdeli a pripravení. Vidíme, že hoci

túto výzvu vytrvať (hlavne vo veršoch 33-37) adresuje primárne svojim učeníkom, v poslednom verši ju rozširuje na všetkých ľudí.

Zhromažďovanie sa bude diať zo štyroch strán, od kraja zeme až po kraj neba. To značí, že to bude absolútne zhromaždenie. Mohlo by to znamenať aj to, že tohto zhromažďovania budú účastní úplne všetci, čiže aj tí, ktorí už zomreli a k tomuto zhromaždeniu budú vzkriesení. Z toho textu to však nevyplýva úplne jednoznačne.

3.1.2 Oddelenie vyvolených od nevyvolených (Mt 24:40-41; Lk 17:34-37)

Matúš 24:40-41

„Vtedy budú dvaja na poli; jeden bude vzatý a druhý zanechaný. Dve budú mlieť vo mlyne; jedna bude vzatá a druhá zanechaná.“

Lukáš 17:34-37

„Hovorím vám, že tej noci budú dvaja na jednej posteli; jeden bude vzatý a druhý zanechaný. Dve budú spolu mlieť; jedna bude vzatá a druhá zanechaná. Dvaja budú na poli; jeden bude vzatý a druhý zanechaný. A oni mu odpovedali a riekli: Kde, Pane? A on im povedal: Kde bude telo, tam sa zhromaždia aj orly.“

Matúšova správu o konci sveta a príchodu Pána nie je veľmi zmenená v porovnaní s Markovou. Bližšie si však všimnem dva vyššie citované verše, ktoré Marek nezaznamenáva. Na prvý pohľad (najmä ak sú vytrhnuté z kontextu) hovoria o vytrhnutí cirkvi. O tom, že niektorí budú vzatí a niektorí zanechaní. Lukáš tiež opisuje túto udalosť v svojom evanjeliu podobnými slovami ako Matúš, preto ich budem rozoberať spoločne.

3.1.2.1 Vzatie k spáse?

Zdá sa, že toto vytrhnutie znamená záchranu a ponechanie znamená súd – trest. Pán Ježiš pred tým hovorí o Noachovi a jeho dobe, a tým vytvára obraznú paralelu s budúcim vytrhnutím. Za Noacha znamenalo vzatie do korábu záchranu a ponechanie na zemi znamenalo smrť. Tento obraz potom podporuje premilenialistický pohľad, že kresťania budú vzatí a tí, čo zostanú na zemi budú vo veľkom súžení, ktoré je vlastne súdom sveta.

3.1.2.2 Vzatie k súdu?

Avšak, môže to byť aj naopak. Tí, ktorí budú vzatí, budú vzatí k súdu. Lebo tak, ako potopa vzala všetkých, tak bude aj za príchodu Syna človeka.⁴³ Z kontextu ostatných veršov sa zdá, že toto vzatie, nie je vytrhnutie ku spáse, ale zachvátenie súdom. Pretože títo neveriaci

⁴³ Matúš 24,39 „a nezvedeli, až prišla potopa a všetkých zachvátila: tak bude aj za príchodu Syna človeka.“

sú porovnávaní s neveriacimi počas Noachových dní a nie s tými, ktorí vstúpili do archy. Jednoznačnú odpoveď na tieto otázky asi nedostaneme, lebo nie je jasné či vzatý ide na súd (ak sa to vzťahuje k veršu 39), alebo je vzatý ku spáse (ak sa to vzťahuje k veršu 31).

3.1.2.3 Kde budú vzatí?

To isté sa pýtali aj učeníci. Viac svetla do tejto otázky môže vnieť Pán Ježiš svojou odpoveďou: „*Kde bude telo, tam sa zhromaždia aj orly.*“ (Lk 17:37) Vysvetlenie tejto Ježišovej odpovede je rôzne, ale zdá sa, že títo orly znamenajú súd.

Môže to znamenať, že tak ako orol (alebo iný preklad – sup) neminie mŕtve telo, tak ani ľudí neminie súd pri Kristovom príchode. Vo svetle 21 verša⁴⁴ sa dá povedať, že tu nejde ani tak o miesto, ako o samotný akt súdu. Súd bude viditeľný, celkový a trvalý.⁴⁵

Podľa Plummera môže aplikácia tohto dobového príslovia tiež znamenať, že tam, kde budú podmienky splnené, tak tam a len tam sa uskutoční zjavenie Syna človeka, alebo: „kde bude mŕtve telo ľudskej prirodzenosti, pripútané k pozemským veciam, tak súd Boží príde.“⁴⁶

Pomocným textom k vysvetleniu tejto problematiky môže byť text zo Zj 19:17-18 „*A videl som jedného anjela, ktorý stál v slnci a skríkol veľkým hlasom a povedal všetkým vtákom, lietajúcim prostredkom neba: Podťe a zhromažďte sa k veľkej večeri veľkého Boha, aby ste jedli telá kráľov, telá tisícnikov, telá silných a telá koní a tých, ktorí sedia na nich, a telá všetkých, slobodných i sluhov i malých i veľkých*“ Ťažko povedať, kto sú títo vtáci opisovaní v Zjavení, ale je isté, že táto „veľká večera veľkého Boha“ je súd na hriešnikmi.

To dôležité, čo chce nám tento text povedať je, že nastane oddelenie veriacich od neveriacich a toto delenie bude na základe vzťahu ku Ježišovi.

3.1.3 Záver

Evanjelisti zaznamenávajú opisy eschatologických udalostí. Nevyjadrujú sa síce k otázke milénia, ale o dobe súženia poskytujú pomerne obsiahle výpovede. Súženie a utrpenie príde a Boží vyvolení sú a budú účastní tohto súženia, prenasledovania a utrpenia. Preto je im adresovaná výzva k vytrvalosti. Evanjelia tiež očakávajú oddelenie tých, ktorí sú Ježišovi od tých, ktorí mu nepatria.

⁴⁴ Lukáš 17,21 ani nepovedia: Hľa, tu! alebo: Tam hen! Lebo hľa, kráľovstvo Božie je medzi vami!

⁴⁵BOCK, D. L. *Luke Volume 2: 9:51-24:53*. Grand Rapids, Mich.: Baker Books. 1996. s. 1439.

⁴⁶PLUMMER, A.. *A critical and exegetical commentary on the Gospel According to S. Luke* (410). London: T&T Clark International. 1896. s.404.

3.2 Listy apoštola Pavla

Eschatologickej téme sa v svojich listoch veľmi často venuje apoštol Pavol. Preto budem v tejto podkapitole rozoberať jeho teológiu Kristovho príchodu a vytrhnutia cirkvi.

3.2.1 Všetci Kristovi budú oživení (1K 15:22-26)

„26 Lebo ako v Adamovi všetci zomierajú, práve tak i v Kristovi všetci budú oživení. 23 Ale jeden každý vo svojom vlastnom poriadku: prvotina Kristus, potom tí, ktorí sú Kristovi, za jeho príchodu. 24 potom koniec, keď oddá kráľovstvo Bohu a Otcovi, keď zruší každé kniežatstvo a každú vrchnosť a moc. 25 Lebo on musí kral'ovať, dokiaľ mu nepoloží všetkých nepriateľov pod jeho nohy. 26 Ako posledný nepriateľ bude zničená smrť.“

Pavol tu opisuje dôsledky Kristovho vzkriesenia a hovorí, že celý nový vek svitol spolu so vzkriesením Krista. On je prvotina (prvá úroda) veľkej žatvy tých, ktorí sú v ňom (22) a tých, ktorí mu patria (23).⁴⁷

„Ale jeden každý vo svojom vlastnom poriadku.“ Podľa Kistemakera vyjadruje slovo „ale“ v gréckom význame vetnej syntaxe postupnosť. A to tých ľudí, ktorí budú oživení v Kristovi.⁴⁸

Pavel tiež používa grécke slovo τάγμα (poriadok), ktoré sa na ostatných miestach sa vťahuje na vojenskú jednotku (divíziu), ale ak je termín zbavený vojenského spojenia, znamená poriadok, poradie, prvý stupeň. Kristus je prvý v postupnosti. Potom budú vzkriesení tí, ktorí mu patria a dostanú oslávené tela.⁴⁹ Všetko záleží od pochopenia a prekladu gréckeho slova τάγμα. Ak to prekladáme ako vojenský termín, tak výklad hovorí o troch skupinách (divíziách) ľudí: Kristus ako prvá, potom tí, ktorí zaspali v Kristovi (20) a tretia skupina sú tí, ktorí budú nažive a patria Kristovi (23).⁵⁰ Ak to prekladáme ako stupeň, úroveň, trieda, tak nám potom pomôže obraz prvotiny a žatvy. Najprv vzkriesenie Krista ako najvyšší stupeň a potom vzkriesenie tých, ktorí sú jeho. Z kontextu sa tento pohľad zdá najbližší Pavlovej istote, že Ježišovo vzkriesenie otvára cestu eschatologickému vzkrieseniu, ktoré hovorí o dvoch stupňoch a dvoch kategóriách: Kristus, ktorý už bol vzkriesený a tí, ktorí patria Kristovi a budú vzkriesení počas jeho parúzie.⁵¹

Za povšimnutie stojí, že z veršov 21-22 sa na prvý pohľad zdá, že úplne všetci ľudia ožijú s Kristom a skrze neho. Ale slovo „všetci“ je na konci 22 bližšie určené a ohraničené

⁴⁷PRIOR, D. *The message of 1 Corinthians : Life in the local church*. U.S.A.: Inter-Varsity Press. 1985.s 266

⁴⁸KISTEMAKER, S. J., & HENDRIKSEN, W. *New Testament commentary : Exposition of the First Epistle to the Corinthians*. Grand Rapids: Baker Book House. 2001.s.551.

⁴⁹KISTEMAKER, S. J., & HENDRIKSEN, W. *New Testament commentary : Exposition of the First Epistle to the Corinthians*. Grand Rapids: Baker Book House. 2001. s.551.

⁵⁰PRIOR, D. *The message of 1 Corinthians : Life in the local church*. U.S.A.: Inter-Varsity Press. 1985. s.267.

⁵¹GARLAND, D. E. *1 Corinthians*. Grand Rapids, Mich.: Baker Academic. 2003. s.707.

dvoma frázami: tí, ktorí zahynuli v Kristovi (v. 18) a tí, ktorí Kristovi patria (v. 23). Nepíše sa tu nič o tých, ktorí nie sú Kristovi.⁵² O tom sa však Pavel zmieňuje v iných častiach listu Korint'anom,³² ale rozbor toho, čo bude na konci vekov s neveriacimi nie je úlohou tejto práce, preto sa tomu nebudem viac venovať.

„Potom koniec.“ (v. 24) V tejto vete nie je sloveso „bude“ alebo „príde.“ Vo výklade musí byť dodané. Môže tam byť tiež sloveso „príde“ alebo „prichádza.“ Koniec nastane po vzkriesení - oživení tých, ktorých Kristus vykúpil.⁵³

Tento text na otázku, čo bude s cirkvou na konci vekov odpovedá, že „všetci budú oživení.“

3.2.2 Tajomstvo premenenia (1K 15:50-54)

„54 Ale to hovorím, bratia, že telo a krv nemôžu zdediť kráľovstvo Božie, ani porušenosť nezdedí neporušiteľnosti. 51 Hľa, tajomstvo vám hovorím. Všetci nezosneme, ale všetci budeme premenení, razom <grécky: en atomo>, v okamihu, pri zatrúbení poslednej trúby. 52 Lebo zatrúbi, a mŕtvi vstanú neporušiteľní, a my budeme premenení. 53 Lebo toto porušiteľné musí obliecť neporušiteľnosť a toto smrteľné obliecť nesmrteľnosť. 54 A keď toto porušiteľné oblečie neporušiteľnosť, a toto smrteľné oblečie nesmrteľnosť, vtedy sa naplní slovo, ktoré je napísané: Smrť je pohltená vo víťazstvo.“

Z týchto veršoch je pre túto prácu najdôležitejší výrok: **„...všetci budeme premenení...“** Je tam určitá podobnosť s výrokom z predchádzajúcich veršov: „všetci budú oživení“ (v. 22). Tak ako pred tým, tak aj tu sa slovo „všetci“ vzťahuje na cirkev, na veriacich. Premena sa odohrá z porušiteľného tela na neporušiteľné. Zo smrteľného na nesmrteľné. Vzťahuje sa to rovnako na tých kresťanov, ktorí už zomreli, ako aj na tých, ktorí budú za príchodu Pána Ježiša nažive. Rozdiel je však v tom, že mŕtvi už vstanú premenení, kým u živých sa premenenie udeje „razom, v okamihu.“ To je to, čo Augustín nazýva rýchla smrť a zázračné vzkriesenie, keď budú živí veriaci uchvátení do oblakov, aj s tými, čo vstanú z mŕtvych, aby spolu stretli Krista vo vzduchu. V tom momente prejdú zázračnou rýchlosťou cez smrť a vzkriesenie do večnosti.

„Lebo toto porušiteľné musí obliecť neporušiteľnosť a toto smrteľné obliecť nesmrteľnosť.“ Dve ukazovacie zámená „toto“ presne určujú smrteľný a porušiteľný rámec človeka. Grécke slovo φθαρτός (porušiteľné) určuje to, čo je subjekt deštrukcie aplikovanej na

⁵²PRIOR, D. *The message of 1 Corinthians : Life in the local church*. U.S.A.: Inter-Varsity Press. 1985. s.266

³² porovnaj 1Kor 1,18; 3,17; 5,13; 6,9nn.; 9,27; 15,18.

⁵³KISTEMAKER, S. J., & HENDRIKSEN, W. *New Testament commentary : Exposition of the First Epistle to the Corinthians*. Grand Rapids: Baker Book House. 2001.s.551

smrteľného človeka. A slovo „musí“ znamená duchovnú nevyhnutnosť a pridáva sloveso „obliecť“. Z gréčtiny sa dá porozumieť, že pasívny hlas implikuje, že Boh je toho činiteľom.⁵⁴

Diskusia prebieha v otázke, či Pavol čakal, že Pán Ježiš príde za jeho života, alebo nie. To pre túto prácu nie je dôležité. Podstatné je, že všetci, mŕtvi aj živí, musia byť premenení.

Rovnako ako v predošlých veršoch, ani tu sa pojem vytrhnutie cirkvi nespomína. Je tu však inými slovami vyjadrené, čo sa stane s cirkvou na konci. Hovorí o tom, že cirkev bude premenená.

3.2.3 Zjavenie sa s Kristom (Kol 3:1-4)

„4 A tak ak ste vstali z mŕtvych s Kristom, hľadájte veci, ktoré sú hore, kde sedí Kristus po pravici Boha; 2 na to myslíte, čo je hore, nie na to, čo je na zemi. 3 Lebo ste zomreli, a váš život je skrytý s Kristom v Bohu, 4 a keď sa zjaví Kristus, náš život, vtedy sa aj vy s ním zjavíte v sláve.“

V tejto pasáži sú zaujímavé dve skutočnosti. Tá prvá je, že veriaci už vstali s Kristom a tá druhá je, že sa s ním zjavia v sláve. Kresťan je človek v Kristovi. A veľmi jednoducho povedané, keď Kristus vstal z mŕtvych, tak aj kresťan v Kristovi vstal z mŕtvych. Toto má Pavol na mysli. Túto myšlienku rozvíja a aplikuje ju na čitateľa do jeho praktického myslenia.

Jeden z výkladov týchto veršov ráta s tým, že kresťania budú vytrhnutí pred súžením a potom, keď príde Kristus na zem, prídu aj oni s ním. Podľa tohto výkladu, toto vyjadruje verš: *„a keď sa zjaví Kristus, náš život, vtedy sa aj vy s ním zjavíte v sláve.“* Tento výklad však vychádza z nepochopenia kontextu a teológie tohto listu.

Budúcnosť kresťanov je opísaná v 4. verši. Teraz sú skrytí s Kristom, ale keď sa zjaví v oslávenom tele, aj oni sa zjavia v oslávených telách.⁵⁵ Kresťania žijú tu na zemi, ale ich občianstvo je v nebi. Žijú na zemi, ale Spasiteľa čakajú z neba.⁵⁶ Toto zjavenie veriacich v tomto kontexte neznamena ich príchod s Kristom, ale zjavenie ich duchovnej podstaty.

Na otázku, čo bude s kresťanmi, keď príde Pán Ježiš, tento text odpovedá predpoveďou, že sa zjavia spolu s ním pri jeho príchode. To, však ešte neznamena, že spolu s ním prídu. Toto zjavenie je lepšie chápať ako premenenie ich tiel na oslávené telá. Bude zjavené, to, čo je zatiaľ skryté. Veriaci ľudia sú podľa Biblie nové stvorenia, toto je skutočnosť, ktorá je teraz skrytá v Kristovi, ale raz, keď on príde, bude zjavená.

⁵⁴ KISTEMAKER, S. J., & HENDRIKSEN, W. *New Testament commentary : Exposition of the First Epistle to the Corinthians*. Grand Rapids: Baker Book House. 2001.s..581.

⁵⁵ HUGHES, R. K. *Colossians and Philemon : The supremacy of Christ*. Westchester, Ill.: Crossway Books. 1989.s.92

⁵⁶ Flp 3:20-21

3.2.4 Vytrhovaní z budúceho hnevu (1Tes 1:10)

„a očakávali jeho Syna z nebies, ktorého vzkriesil z mŕtvych, Ježiša, ktorý nás vychvacuje od príjďúceho hnevu.“

Otázka na tento text je: čo znamená toto vychvátenie z budúceho hnevu, pre cirkev na konci vekov?

Prítomný čas gréckeho slova *ῥυόμενον* (vytrhnúť, zachrániť) naznačuje, že Božia zachraňujúca aktivita sa práve deje. Ale od tejto myšlienky sa Pavol ďalej orientuje na budúci príchod Ježiša, a ten by už nemal byť vnímaný prítomne. Ježišova súčasná zachraňujúca činnosť chráni jeho učeníkov od budúceho hnevu (*ὀργῆς*). Hnev je u Pavla dôležitá teologická kategória, pretože sa spája s Božím spravodlivým súdom. Podľa Pavla Boh nemôže súdiť svet bez dopadajúceho hnevu. A o tom je súdny deň.⁵⁷

Pavol sa snažil, aby tesalonickí kresťania udržiavali vyváženosť medzi prítomnou a budúcou dimenziou kresťanskej skúsenosti.⁵⁸ A preto, aj keď to nikde nie je explicitne vyjadrené, sú jeho listy postavené na tom známom teologickom „už a ešte nie.“ Vďaka Ježišovi sú kresťania už zachránení od odsúdenia hnevu pre ich hriechy, ale tiež platí, že keď Ježiš príde, uskutoční konečnú etapu spásy kresťanov: on nás zachráni od Božieho hnevu.⁵⁹

Tento text pre cirkev na konci vekov znamená istotu, že spasiteľské dielo Pána Ježiša má a bude mať dopad na vytrhnutie cirkvi od hnevu. Hnev nie je nejaké obdobie, z ktorého budú kresťania vytrhnutí. Hnev a súd sú tu stotožnené.

3.2.5 Vytrhnutie do oblakov v ústrety Pánovi (1Tes 4,13-17)

„13 Ale nechceme, bratia, aby ste nevedeli o tých, ktorí zosnuli, aby ste sa nermútili ako aj ostatní, ktorí nemajú nádeje. 14 Lebo ak veríme, že Ježiš zomrel i vstal z mŕtvych, tak i Boh tých, ktorí zosnuli, skrze Ježiša, privedie s ním. 15 Lebo to vám hovoríme slovom Pánovým, že my živí, ponechaní do príchodu Pánovho, istotne nepredstihneme tých, ktorí zosnuli. 16 Lebo sám Pán s veliteľským povelom, s hlasom archanjela a s trúbou Božou zostúpi z neba, a mŕtvi v Kristu vstanú najprv; 17 potom my živí ponechaní budeme razom s nimi vychvátení v oblakoch v ústrety Pánovi do povetria. A takto budeme vždycky s Pánom.“

Dá sa povedať, že toto je kľúčový text tejto práce, lebo tu priamo je spomínané vytrhnutie cirkvi a celý poriadok Kristovho príchodu.

⁵⁷WANAMAKER, C. A. *The Epistles to the Thessalonians : A commentary on the Greek text*. Grand Rapids, Mich.: W.B. Eerdmans. 1990.s.90

⁵⁸ELLINGWORTH, P., & NIDA, E. A. *A handbook on Paul's letters to the Thessalonians*. New York: United Bible Societies. 1994. s.16.

⁵⁹STOTT, J. R. W. *The message of Thessalonians : The gospel & the end of time*. Downers Grove, Ill., U.S.A.: Inter-Varsity Press. 1994.s.42

3.2.5.1 Mŕtvi privedení s Ježišom

Najprv Pavol hovorí „*o tých, ktorí zosnuli.*“ (14). Hlavný problém tohto verša spočíva vo fráze „*Boh tých, ktorí zosnuli, skrze Ježiša, privedie s ním.*“ Toto privedenie je vlastne čin viditeľnej demonštrácie vzkriesenia. Grécke slovo ἄγω doslovne znamená: prinesie, alebo privedie. Problém nastáva v preklade do slovenčiny, pretože v našom jazyku toto slovo zahŕňa v sebe predstavu pohybu. V tomto kontexte by potom „priniesť“ mohlo znamenať asi toľko, že Boh tých, ktorí zosnuli jednoducho presunie z neba na zem, spolu s Ježišom.

Ellingworth a Nida dávajú niekoľko argumentov, prečo si veria, že to Pavol tak nemyslel a my to tak tiež nemôžeme chápať: Po prvé: Nikde tu nie je zmienka o tom, že mŕtvi sú už v nebi. Po druhé: Význam gréckeho slova ἄγει (privedie) sa v Biblii prekladá rozlične. A to vždy podľa kontextu. Obyčajne toto slovo naznačuje pohyb spolu s niekým ďalším. Ale sloveso „viesť“ nie vždy hovorí o pohybe smerom ku vzťažnému bodu (v našom prípade je to zem). Môže to znamenať aj pohyb smerom od vzťažného bodu (od zeme smerom k Pánovi). A po tretie: Verš 16, ktorý dopĺňa význam verša 14, predpokladá, že pohyb je v opačnom smere: tí, ktorí zomreli v Kristu, budú vzkriesení prví. V preklade preto musí byť jasné, kde je vzťažný bod. Pre vyrovnávanie s nesprávnymi implikáciami výrazu: „*privedie spolu s Ježišom*“ môže byť užitočné použiť odvodzujúcu formu: „*spôsobí, že budú s Ježišom.*“⁶⁰

Je to problematický verš, lebo silné argumenty sú aj na druhej strane. Hendriksen a Kistemaker zastávajú opačné stanovisko. 14. verš by sme podľa nich mali chápať asi takto: „*Lebo ak veríme, že Ježiš zomrel i vstal z mŕtvych, (tak musíme veriť, že) i Boh tých, ktorí zosnuli, skrze Ježiša privedie s ním.*“ Na začiatku 15. verša je spojka „lebo“ a ukazuje na to, že všetko, čo je v 15-17 verši, je vysvetlenie výroku „Boh ich privedie s Ježišom.“ Ten istý Boh, ktorý vzkriesil Ježiša z mŕtvych, tiež vzkriesi tých, ktorí patria Ježišovi. On zapríčiní, že oni prídu spolu s Ježišom z neba. On privedie ich duše spolu z neba, a tak sa oni rýchlo spoja so svojimi vzkriesenými telami, v ktorých zase pôjdu vpred stretnúť sa s Pánom v oblakoch. Fráza „privedie s ním“ podľa nich, zahŕňa všetko, čo sa stane týmto zomrelým od momentu ich odchodu z neba po ich vzkriesenie a stretnutie s Pánom. Toto spomína aj verš 3:13 „*keď náš Pán Ježiš príde so všetkými svojimi svätými.*“⁶¹

Okrem toho, že tento druhý názor má vážne teologické nedostatky v otázkach chápania smrti a medzistavu, ktoré budem riešiť v štvrtej kapitole tejto práce, tak má aj

⁶⁰ELLINGWORTH, P., & NIDA, E. A. *A handbook on Paul's letters to the Thessalonians*. New York: United Bible Societies. 1994. s. 94.

⁶¹KISTEMAKER, S. J., & HENDRIKSEN, W. *New Testament commentary : Exposition of the First Epistle to the Corinthians*. Grand Rapids: Baker Book House. 2001.s.101

logické a kontextuálne nedostatky. Problém je, že tento výrok „Boh ich privedie s Ježišom“ sa vzťahuje len na jednu skupinu a to mŕtvych, kým vo veršoch 15-17 sú dve skupiny.

So samotného kontextu verša nemáme dosť argumentov na správny výklad, preto si musíme pomôcť inými textami, ktoré hovoria o tej istej udalosti. Tento verš podľa mňa hovorí inými slovami to isté, čo píše Pavol Kolosanom v 3:4. Jednoducho povedané: keď sa zjaví Pán Ježiš, zjavia sa aj tí, ktorí zomreli. Je teda rozdiel medzi chápaním, že Ježiš so sebou privedie z neba osoby a medzi tým, že Boh ich privedie v Kristovi. Pavol nechce, aby sa tesalonickí kresťania trápili pre svojich mŕtvych. Ak veria, že Ježiš zomrel a vstal z mŕtvych, tak to bude podobne aj s tými, ktorí zomreli. Boh, ktorý vzkriesil Pána Ježiša, to zapríčiní aj u nich. „Spolu s ním“ vlastne znamená, že v ňom. V ňom majú vzkriesenie.

3.2.5.2 Živí vytrhnutí k Ježišovi

„...*mŕtvi v Kristu vstanú najprv...*“ Tento výraz naznačuje porovnávanie „najprv – potom“ a tak sa to aj prekladá. Ale môže to prinášať nejasnosť do verša 17. Možný je však preklad tohto slova ako: „vtedy.“ Preklad by potom mohol vyzeráť takto: „*Vtedy mŕtvi v Kristu vstanú; potom my živí ponechaní budeme razom s nimi vychvátení v oblakoch v ústrety Pánovi do povetria.*“⁶² Je to trochu zbytočná špekulácia so slovíčkami, lebo zmysel je tu veľmi jasný. Tí, čo zomreli počas tohto života v Kristovi, sú tu videní ako majúci trvanie v Kristovi, a nebudú v nevýhode pri Kristovom príchode. Vstanú pred tým, ako žijúci veriaci vystúpia k stretnutiu sa s Pánom.⁶³

Už vo verši 14 Pavol uisťuje tesaloničanov, že keď Ježiš príde, tak Boh privedie aj mŕtvych kresťanov. Ale nevysvetľuje to, akou formou ich spojí s ním. Aj keď zmienka o Ježišovej smrti a vzkriesení nám dáva jasný obraz. Teraz však Pavol explicitne nahrádza chýbajúcu informáciu. Ich vzkriesenie bude predchádzať ich príchodu. Najprv vstanú mŕtvi v Kristu. Táto postupnosť je patričná. Pretože Kristus ktorý prichádza, bude Kristom, ktorý sám bol mŕtvy a vstal, tak títo, ktorí zomreli v ňom, budú vzkriesení s ním. Nie je tu žiadna možnosť, že tí, ktorí zomreli v Kristovi, budú oddelení od Krista. Zomreli skrze neho (14), spia v ňom (16) a budú vzkriesení s ním (14).⁶⁴

„...*budeme razom s nimi vychvátení v oblakoch v ústrety Pánovi do povetria...*“ Pre vytrhnutie je použité grécke slovo ἀρπάζω, ktoré vyjadruje náhlosť a prudkosť. Ako bol

⁶²ELLINGWORTH, P., & NIDA, E. A. *A handbook on Paul's letters to the Thessalonians*. New York: United Bible Societies. 1994 s. 102.

⁶³KISTEMAKER, S. J., & HENDRIKSEN, W. *New Testament commentary : Exposition of the First Epistle to the Corinthians*. Grand Rapids: Baker Book House. 2001.s.118

⁶⁴STOTT, J. R. W. *The message of Thessalonians : The gospel & the end of time*. Downers Grove, Ill., U.S.A.: Inter-Varsity Press. 1994.s.102

vojenský rozkaz nadriadeného dôstojníka jeho oddielom, taká bola moc rozkazu.⁶⁵ Paralela medzi veršami 15b a 17 je pôsobivá. Podľa 15. verša, my, ktorí zostaneme nažive, nepredídeme mŕtvych kresťanov. Podľa verša 17. my, ktorí budeme nažive, budeme vytrhnutí spolu s nimi. Skutočnosť, že zachránení sa majú stretnúť so svojím Pánom, je vyjadrená technickým pojmom ἀπάντησις. To je historický termín pre skutok obyvateľstva, ktoré ide oproti vzácnej návšteve. Tak ako to opisoval Ján Zlatoústý. Nie je tu reč o žiadnom súžení, z ktorého by mali byť veriaci vytrhnutí. Aj keď sa zdá, že toto slovo predpokladá nejakú negatívnu situáciu, z ktorej alebo pred ktorou treba byť zachránený, v tomto texte pre to nenájdeme podporu. Skôr tu jednoducho ide o vzatie veriacich. Ale ak chceme vidieť za tým slovom aj niečo v pozadí, tak môžeme povedať, že kresťania budú vytrhnutí z porušiteľnosti tohto sveta a premenení vo večnú neporušiteľnosť.

Podľa všetkého stretnutie kresťanov s ním bude tiež prekročenie priestoru. Oblaky sú v Biblii symbolom prítomnosti Boha. Rovnako ako pri exode; na vrchu Sinaj; pri naplnení archy zmluvy; pri premenení Pána Ježiša na hore a pri jeho vystupovaní do neba a tiež aj pri jeho slávnom príchode. Poznámka o oblakoch teda môže byť rovnako symbolická, ako bola myšlienka povetria ako bydliska diabla a jeho démonov (Ef 2,2). Fakt, že Pán si zvolil miesto stretnutia so svätými v povetrí, ktoré je démonská, domáca pôda, hovorí niečo o jeho úplnej nadradenosti nad nimi.⁶⁶

Okolo tohto textu stále vzniká veľa otázok. Kde sa to majú stretnúť? Je nebo, len obraz alebo naozajstná realita? Do akej miery máme tieto texty brať doslovne? Pôjde Pán so svojimi naspäť do neba, alebo bude Pán pokračovať na zem, ako navštevujúci cisár?

V dispenciacionalnej teológii je vytrhnutie cirkvi signál pre začatie veľkého súženia. Podľa tohto pohľadu cirkev preskočí sedemročnú periódu prudkého utrpenia. A na konci utrpenia sa Kristus zjaví ako triumfujúci Pán a cirkev spolu s ním bude vládnuť na zemi tisíc rokov. Ale dokonca aj navrhovateľ tohto pohľadu na vytrhnutie rozpoznáva, že ani 1Tes 4:13–18 ani nijaká iná pasáž z Biblie explicitne nevyučujú tento druh konca časov ako chronologické udalosti. Postupnosť musí byť postavená z množstva biblických textov a dogmatiky a exegetických dokladov. Toto bude úloha v štvrtej kapitole tejto práce. Špekulovanie nad týmito textami však skutočne narušuje pastorálny zámer Pavlovho vyučovania. Pavol a jeho misijní kolegovia nechceli dať tesaloničanom v prvom rade časový rozvrh konca sveta, ale miesto toho hľadali pokoj týchto nových konvertitov v ich zármutku.⁶⁷

⁶⁵ Sk 23:10

⁶⁶ STOTT, J. R. W. *The message of Thessalonians : The gospel & the end of time*. Downers Grove, Ill., U.S.A.: Inter-Varsity Press. 1994. s.103

⁶⁷ ELIAS, J. W. *1 and 2 Thessalonians*. Scottdale, Pa.: Herald Press. 1995. s. 177.

Na otázku tejto práce, čo bude s cirkvou pri príchode Pána Ježiša, dáva tento text takúto odpoveď: Pôjde mu naproti. Rovnako vzkriesení mŕtvi, ako aj živí veriaci, spolu. Ale na otázku, či sa hneď aj s ním budú vracat' na zem ako jeho sprievod, táto pasáž explicitne neodpovedá. Môžeme si iba domýšľať, že ak Pavol používal pre pôvodných čitateľov známy obraz privítania vzácnej návštevy, tak podobne to bude aj pri Kristovom príchode. Kresťania budú tvoriť oslavný sprievod Kráľovi, ktorý prichádza súdiť zem.

3.2.6 Zhromaždenie (2Tes 2:1)

„Ale vás prosíme, bratia, ohľadne príchodu nášho Pána Ježiša Krista a nášho zhromaždenia k nemu, nedajte sa hneď zviklať od umu ani sa strašiť ani duchom ani slovom ani listom, ako nami poslaným, ako čo by už bol nastal deň Kristov.“

Pavol v tomto texte, už len potvrdzuje známe, že pri príchode Pána Ježiša Krista sa „zhromaždíme k nemu.“ Rozdiel medzi týmto textom a medzi 1Tes 4:17 je, že tu sa nespomína pokračovanie zhromaždenia a to bytie s ním. Ale je jasné z kontextu, že ide o zhromaždenie všetkých veriacich živých aj mŕtvych. Výraz pre zhromaždenie ἐπισυναγωγή sa je podstatné meno, na rozdiel od Marka a Matúša, ktorí používajú sloveso ἐπισυνάγω (zhromaždiť). Možno by to bolo lepšie prekladať ako nášho zhromaždenia pri ňom, pretože Pavol tu už nemyslí na činnosť Božiu, ale už na situáciu kresťanov pri príchode Pána Ježiša. To isté slovo ako podstatné meno je použité v Biblii len raz a to Hebrejom, kde autor vyzýva čitateľov aby nezanedbávali spoločné zhromaždenia.⁶⁸ Toto uvažovanie naznačuje, že pri zhromaždení veriacich v deň Kristov, pôjde vlastne o poslednú veľkú bohoslužbu na tejto zemi.

3.3 Zjavenie Jána

3.3.1 Vytrhnutie z hodiny pokušenia (Zj 3:10-11)

„10 Preto, že si ostrihal slovo mojej trpezlivosti, i ja budem teba ostrihať a vytrhnem ťa z hodiny pokušenia, ktorá príde na celý svet skúsiť tých, ktorí bývajú na zemi. 11 Hľa, prídem rýchle. Drž to, čo máš, aby nikto nevzal tvojej koruny!“

V tejto pasáži, ktorá je adresovaná zboru vo Filadelfii, sa spomína vytrhnutie cirkvi (zboru) z hodiny pokušenia a zároveň Pán Ježiš oznamuje svoj skorý príchod. Otázka, na ktorú sa pokúsím teraz zodpovedať je, či sa toto týka eschatologického univerzálneho plánu pre Božiu cirkev.

⁶⁸ Židom 10:25 neopúšťajúc svojho zhromaždenia, ako majú niektorí obyčaj, ale napomínajúc sa, a to tým viacej, čím viacej vidíte, že sa blíži ten deň.

Títo kresťania budú duchovne chránení od každej hrozby smerujúcej na ich vieru v prichádzajúcom súde. Na druhej strane súženie (πειρασμός) je dané Bohom ako trestajúci súd (πειρώζω) na neveriacich. Súd tu pravdepodobne má univerzálny dopad ako niečo, čo príde na celú obývanú zem. Tá istá fráza má univerzálny význam v 12:9; 16:14. Môže znamenať konečnú periódu vystupňovaného súženia opísaného v 11:7n a 20:8n., v ktorom univerzálne prenasledovanie je rozpútané proti cirkvi. Hodina (ῥα) v 17:12 je identifikovaná s touto periódou. Možno je to narážka na konečný pád a súd⁶⁹ bezbožného svetského systému v Kristovom poslednom zjavení, čo tiež odkazuje na „hodinu.“⁷⁰

Pretribulacionálne pochopenie verša 10 hovorí o vytrhnutí cirkvi pred časom pokušenia (t. j. súženia). Hrozba je bezprostredná (10-11), ale toto slovo má povzbudiť veriacich v práci a chránení si ich večnej odmeny. Predpovedaná doba skúšania je spojená s Kristovým návratom. Prirodzene premilenializmus a pretribulacionizmus tu vidia zasľúbenie, že cirkev tu už počas celosvetového času trápenia nebude.⁷¹

Podľa mňa však zmysel zasľúbenia veriacim vo Filadelfii je, že nebudú zničení utrpením, ktoré skoro príde na ľudí vo svete. Táto hodina pokušenia je čas úzkosti a utrpenia, ktorá v apokalyptickej literatúre znamená koniec vekov pred Mesiášovým príchodom. Zasľúbenie však neznamená, že oni jediní z ľudskej populácie budú vytrhnutí zo súženia, ale skôr to hovorí o istote, že Boh ich bude strážiť počas tohto obdobia.⁷² Je to naplnenie prosby Pána Ježiša, ktorý vo svojej veľkňazskej modlitbe hovorí: „*Neprosím, žeby si ich vzal zo sveta, ale žeby si ich zachoval od zlého.*“ (Ján 17:15).

Aj keď tento list je adresovaný zboru vo Filadelfii, myslím, že pravdy a princípy, ktoré popisuje môžeme vzťahovať na celú cirkev. Odpoveďou na otázku, čo sa bude diať s cirkvou na konci vekov je poznanie, že hoci bude prechádzať súžením, ale v ňom sa prejaví Božia starostlivosť a ochrana.

3.4 Výsledky biblického štúdia

Táto práca si kladie otázku, čo bude s kresťanmi pri druhom príchode Pána Ježiša Krista a čo znamená vytrhnutie cirkvi. Musím povedať, že texty, ktoré sa venujú tejto eschatologickej otázke často používajú obrazné prirovnania a symbolicky, či katastrofický

⁶⁹ ῥα; vid' 11:13; 14:7, 15; 18:10, 17, 19

⁷⁰ BEALE, G. K. *The book of Revelation : A commentary on the Greek text.* Carlisle, Cumbria: W.B. Eerdmans; Paternoster Press. 1999. s. 289.

⁷¹ MILLS, M. *Revelations : An exegetical study of the Revelation to John.* Dallas : 3E Ministries. 1997.

⁷² BRATCHER, R. G., & HATTON, H. *A handbook on the Revelation to John.* New York: United Bible Societies. 1993. s.75.

jazyk. Ich nejasnosť preto vedie k rôznym pohľadom na tieto udalosti. Pozorné štúdium novozmluvných textov však poskytuje určité oporné body, ktorých sa môžeme držať.

V tejto práci sa snažím podrobnejšie skúmať otázku vytrhnutia cirkvi. Na základe vyššie rozobraných textov túto udalosť chápem nasledovne. Vytrhnutie cirkvi je spojené s okamihom druhého príchodu Krista na túto zem. Tento príchod nebude skrytý ale zjavný. Celá cirkev, živí aj vzkriesení mŕtvi, bude zhromaždená z celého sveta, aby privítala Krista a išla mu naproti. Biblia označuje miestom stretnutia slovami vzduch, povetrie, oblaky. Cirkev, ktorá prichádza Kristovi naproti sa potom spoločne s ním vracia na zem, kde bude súd. Toto je samotná udalosť vzatia kresťanov.

Vytrhnutie obsahuje v sebe niekoľko aspektov eschatologického očakávania. Vyplýva to aj z toho, že Nová zmluva na opísanie tejto udalosti používa viac rôznych pojmov. Tieto rôzne opisy z novozmluvných textov spoločne dotvárajú obraz a obsah a celkovú predstavu vytrhnutia. Evanjelisti hovoria o zhromaždení vyvolených, ktorému bude predchádzať súženie. Na základe Pavlových listov môžeme povedať, že tieto udalosti sú spojené s oživením všetkých, ktorí patria Kristovi. Tiež to bude momentom premenenia tiel veriacich na neporušiteľné a oslávené telá, čo bude viditeľným zjavením ich pravej duchovnej podstaty, ktorá je teraz skrytá v Kristovi samotnom. V Zjavení Ján pri týchto udalostiach hovorí o tom, že cirkev bude ochránená pred hnevom.

Čo presne znamenajú tieto pojmy v eschatologickej disciplíne a aký majú vzťah k ostatným udalostiam, budem rozoberať v poslednej kapitole.

4 Vytrhnutie cirkvi v rámci eschatológie

V tejto kapitole sa pokúsim systematizovať tému vytrhnutia cirkvi. Budem vychádzať z biblických podkladov, ktoré som získal v predchádzajúcej časti a tiež budem zohľadňovať poznatky iných významných teológov, ktoré som uviedol v historickej časti.

Napriek istému ohraničeniu tejto témy výhradne na udalosť vytrhnutia cirkvi, nemožno však túto situáciu úplne vytrhnúť z kontextu eschatologických udalostí, pretože pochopiteľným spôsobom sú navzájom prepojené. Najprv teda rozoberiem udalosti týkajúce sa cirkvi pri príchode Pána Ježiša a ich postavenie v modeloch eschatológie a v ucelených myšlienkových systémoch. Nemôžem však týmto ďalším udalostiam venovať viac priestoru, ako mi to dovoľuje rozsah práce, preto sa bude jednať len o stručný, základný rámec. Potom budem pokračovať skúmaním vzťahu medzi vytrhnutím cirkvi a konkrétnym eschatologickým udalostiam. Toto patrí do systematickej teologickej disciplíny, ktorou je eschatológia.

4.1 Čo je eschatológia

Eschatológia je učenie, alebo náuka o posledných veciach. Tieto posledné veci sa týkajú buď jednotlivca a vtedy je to individuálna eschatológia, alebo sa týkajú všeobecne ľudstva a kozmu a vtedy je to univerzálna eschatológia. V tejto práci vychádzam hlavne z univerzálnej eschatológie, ale nemôžem obchádzať ani individuálnu, lebo vytrhnutie sa týka tak jednotlivca ako aj celkového dania v posledných dňoch.

Podľa novozmluvnej teológie Ježiš stelesňuje jednak Božie dielo eschatologického spasenia, ale aj eschatologický údel človeka. Je Spasiteľom a Sudcom, premožiteľom zlého, výkonným zástupcom Božej vlády a sprostredkovateľom Božej eschatologickej prítomnosti človeku. Avšak je tiež eschatologickým človekom. Svojím vzkriesením dosahuje cieľ celého ľudstva a definuje ho.⁷³

V NZ nachádzame ako „už“ uskutočnené naplnenie, tak „ešte nie“ stále otvorených zaslúbení. Kresťanská cirkev žije medzi „už“ a „ešte nie“⁷⁴ Už a ešte nie: Sme spasení a predsa spasenie ešte očakávame. Boh nás ospravedlnil, t.j. anticipoval verdikt posledného súdu tak, že nás prehlásil za zbavených viny vďaka Kristovi. Napriek tomu máme vo viere očakávať spravodlivosť, ktorá je našou nádejou. (G5,5) Boh nám dal Ducha, skrze ktorého sa

⁷³ DOUGLAS, J. D. a kol.: *Nový biblický slovník*. Praha : Návrat domů, 1996. ISBN 80-85495-65-1. s. 221

⁷⁴ DOUGLAS, J. D. a kol.: *Nový biblický slovník*. Praha : Návrat domů, 1996. ISBN 80-85495-65-1. s. 221

podieľame na Kristovom živote a vzkriesení, Duch však predstavuje len závdavok eschatologického dedičstva, prvá splátka, ktorá zaručuje plnosť.⁷⁵

Doba medzi Kristovým vzkriesením a budúcim všeobecným vzkriesením pri jeho druhom príchode je dobou Ducha a cirkvi. Duch je prorokmi zasľúbený eschatologicky dar, vďaka ktorému majú kresťania podiel na večnom živote prichádzajúceho veku. A cirkev eschatologický Boží ľud, ktorý už bol prenesený z oblasti tmy do Kristovho kráľovstva je dielom Ducha. Skrze Ducha už cirkev žije uprostred tohto terajšieho zlého veku, životom veku prichádzajúceho. V istom zmysle sa teda starý a nový vek prelínajú. Nové ľudstvo posledného Adama existuje spolu so starým ľudstvom prvého Adama.⁷⁶

4.2 Vytrhnutie vo vzťahu k načasovaniu biblických prorociev

Eschatológia pozná štyri modely prístupov k problematike posledných vecí. Tradične ide hlavne o rôzne prístupy k porozumeniu Zj 4:22, ktoré sa objavili v histórii cirkvi. V stručnosti ich predstavím a rozoberiem, aké postavenie má v nich vytrhnutie cirkvi.

4.2.1 Historický postoj

Tento názor hovorí, že väčšia eschatologických udalostí, ktoré Písmo spomína (napríklad milénium, súženie, antikrist..), sa už naplnilo v histórii, alebo sa práve plní. Hlavná a jediná nádej do budúcnosti, ktorá sa ešte má naplniť je druhý príchod Pána Ježiša.⁷⁷

Ako názov tohto postoja naznačuje, tento pohľad vidí v Zjavení prorocký prehľad histórie. Dá sa povedať, že je vytvorený Joachimom z Floris (1202) - mníchom, ktorý žiadal dostať špeciálne videnie, ktoré mu odhalí Boží plán pre veky. Výpočtami si zistil deň-rok odhadoval na 1260 dní v Zjavení. V tejto schéme je kniha prorocká pre udalosti Západnej histórie od času apoštolov po Joachima. Rôzne schémy, ktoré boli rozvinuté touto metódou aplikované na históriu mali jeden spoločný element – antikrist a Babylon boli spájaní s Rímom a pápežstvom. Neskôr tento pohľad prebrali reformátori (hlavne Luther).⁷⁸

O vytrhnutí cirkvi, v zmysle vzatia pred súžením, tento názor nehovorí nič. Možno aj preto, lebo by sa to už muselo udiat, ako sa podľa neho už udiali ostatné eschatologické udalosti. Ľudia, ktorí zastávajú tento historický postoj očakávajú už len príchod Pána Ježiša, s ktorým súvisí zhromaždenie jeho cirkvi a súd bezbožného sveta.

⁷⁵ DOUGLAS, J. D. a kol.: *Nový biblický slovník*. Praha : Návrat domů, 1996. ISBN 80-85495-65-1. s.222

⁷⁶ DOUGLAS, J. D. a kol.: *Nový biblický slovník*. Praha : Návrat domů, 1996. ISBN 80-85495-65-1. s.222

⁷⁷ DOBOŠ, Martin. *Posledné veci - eschatológia* [online]. 2009 [cit. 2010-04-13]. Teologický program. Dostupné z WWW: <<http://www.teologickyprogram.dobos.sk/>>.

⁷⁸ ELWELL, W. A., & COMFORT, P. W. *Tyndale Bible dictionary*. Wheaton, Ill. : Tyndale House Publishers. 2001. s.1127.

4.2.2 Preterizmus

Preklad doslovne znamená „minulý.“ V tomto postoji existujú dve skupiny. Jedna zastáva čiastkový preterizmus, ktorý hovorí, že niektoré eschatologické udalosti sa už udiali. Konkrétne má na mysli súženia (Mt 24, Zj 1-20), ktoré datuje do roku 70, v ktorom podľa nich prišiel Kristus v súde na Jeruzalem. Druhá je radikálnejšia a zastáva plný preterizmus, ktorý tvrdí, že všetky eschatologické udalosti, vrátane druhého príchodu sa už naplnili v minulosti.⁷⁹

Preterizmus sa snaží hlavne o interpretáciu knihu Zjavenia a táto interpretácia prináša názor, že všetky udalosti, ktoré sú tam napísané, už zaujali svoje miesto v histórii. A to buď v čase písania knihy, alebo tesne po jej rozšírení.⁸⁰ Hlavný obsah kapitol je tak považovaný za opis udalostí úplne limitovaných dňami Jánovho života alebo bezprostrednej budúcnosti. Napríklad šelma v 13 kapitole je identifikovaná z rímskym impériom a imperiálnym kňazstvom. Toto je pohľad mnohých súčasných učencov.⁸¹

Problém tohto prístupu je, že veľmi nevysvetľuje napríklad Ježišove reči o druhom príchode, alebo vyučovanie apoštola Pavla o eschatologických udalostiach.

4.2.3 Futurizmus

Tento smer hovorí, že väčšina hlavných eschatologických a Písmom predpovedaných udalostí ešte len bude naplnená v budúcnosti. Aj keď sa dá povedať, že udalosti z minulosti boli predzvesťou a predobrazom vecí budúcich.⁸²

K Zjaveniu tento názor zastáva stanovisko, že s výnimkou prvých troch kapitol sa celá vízia vzťahuje k obdobi, ktoré bude nasledovať po druhom príchode Krista na konci vekov. Šelma (13,17) je identifikovaná ako budúci antikrist, ktorý sa ukáže na konci svetovej histórie a bude porazený Kristom v čase jeho druhého príchodu. Pán Ježiš potom bude súdiť svet a nastolí tisícročné kráľovstvo. Už od počiatku cirkevných dejín existujú rôzne variácie tohto pohľadu prezentované napríklad Justinom Martyrom (d. 164), Irenaeom (d. c. 195),

⁷⁹ DOBOŠ, Martin. *Posledné veci - eschatológia* [online]. 2009 [cit. 2010-04-13]. Teologický program. Dostupné z WWW: <<http://www.teologickyprogram.dobos.sk/>>.

⁸⁰ ERICKSON, M. J. *The concise dictionary of Christian theology*. Wheaton, Ill. : Crossway Books, 2001. s. 160.

⁸¹ ELWELL, W. A., & COMFORT, P. W. *Tyndale Bible dictionary*. Wheaton, Ill. : Tyndale House Publishers. 2001. s.1127.

⁸² DOBOŠ, Martin. *Posledné veci - eschatológia* [online]. 2009 [cit. 2010-04-13]. Teologický program. Dostupné z WWW: <<http://www.teologickyprogram.dobos.sk/>>.

d died

c circa—approximately

Hippolytom (d. 236), Victorinom (d. c. 303) a inými. Tento futuristický názor sa obnovil v 19. st. a medzi evanjelikálmi je dnes značne rozšírený.⁸³

V tomto smere je otázka vytrhnutia cirkvi nejednoznačná. Rôzne výklady v rámci samotného smeru prezentujú názory na túto problematiku rôzne. Cirkev môže byť podľa niektorých vzatá pred súžením, podľa iných sa to udeje počas neho alebo dokonca ďalší názor si myslí, že sa udeje až na konci.

4.2.4 Idealizmus

Tento model eschatologického myslenia poukazuje na to, že hlavné eschatologické udalosti Písma sú len symbolickými princípmi nadčasových zápasov, ktorými svet prechádza až do doby druhého príchodu Krista. Ten už bude naplnený doslovne.⁸⁴

Tento prístup si všíma, že apokalyptický materiál v Biblii sa nevzťahuje na špecifické udalosti v histórii, ale na nadčasové pravdy. Je tiež uvádzaný ako symbolický pohľad na eschatológiu alebo na knihu Zjavenia.⁸⁵

Charakter knihy Zjavenie vidí hlavne ako poetický, symbolický a duchovný. Preto na základe Zjavenia nevidí a ani nepredpokladá žiadne špecifické historické momenty. Na druhej strane odsúva nabok nadčasové pravdy sústreďujúc sa na boj medzi zlom a dobrom, ktorý pokračuje počas cirkevného veku. Ako systém interpretácii v porovnaní s predchádzajúcimi troma školami je viac novší.⁸⁶

4.3 Vytrhnutie vo vzťahu k miléniu

Už dlho je medzi kresťanmi predmetom sporu výklad oddielu Zj 20,1-10, kde sa hovorí o tisícročnom období pred posledným súdom (tzv. milénium), počas ktorého bude satan spútaný a svätí sa spolu s Kristom ujmú vlády.⁸⁷ V tejto kapitole chcem teda bližšie preskúmať vzťah vytrhnutia cirkvi k tomuto spomínanému momentu, čiže ku Kristovej tisícročnej vláde - miléniu.

Sú tri hlavné pohľady na milénium a v tejto kapitole ich chcem charakterizovať a dať do vzťahu k téme tejto práce. Otázka je aké má vytrhnutie cirkvi postavenie v ich myšlienkovom systéme.

⁸³ELWELL, W. A., & COMFORT, P. W. *Tyndale Bible dictionary*. Wheaton, Ill. : Tyndale House Publishers. 2001. s.1127.

⁸⁴ DOBOŠ, Martin. *Posledné veci - eschatológia* [online]. 2009 [cit. 2010-04-13]. Teologický program. Dostupné z WWW: <<http://www.teologickyprogram.dobos.sk/>>.

⁸⁵ERICKSON, M. J. *The concise dictionary of Christian theology*. Wheaton, Ill. : Crossway Books, 2001. s.96

⁸⁶ELWELL, W. A., & COMFORT, P. W. *Tyndale Bible dictionary*. Wheaton, Ill. : Tyndale House Publishers. 2001. s. 1127.

⁸⁷ DOUGLAS, J. D. a kol.: *Nový biblický slovník*. Praha : Návrat domů, 1996. ISBN 80-85495-65-1. s.224

4.3.1 Postmilénializmus

O postmilénializme som sa už zmienil v historickej časti. Tu chcem rozobrať jeho učenie a dať to do vzťahu ku vytrhnutiu.

Rozvinulo sa v 19. st. v Amerike. Podľa tohto názoru sa Kristova tisícročná vláda odohrá v budúcnosti. Bude sa však uskutočňovať bežnými prostriedkami milosti, tak ako to zažívame dnes. Postmilénialisti veria, že v historickom vývoji ľudstva nastane chvíľa, keď sa misia a zvestovanie evanjelia zavŕšia a Kristus skrze cirkev nakoniec obráti všetky národy. Bude to počiatok tisícročného obdobia duchovného požehnania a tiež aj doposiaľ nepoznanej hmotnej prosperity. Kristus sa telesne vráti na túto zem až po tomto období tisícročného blaha. Z týchto presvedčení sa zrodilo veľké misijné úsilie 19. storočia. Tieto názory boli základom mnohých prebudeneckých hnutí, ktoré zasiahli predovšetkým Ameriku. Postupom času sa tento pohľad transformoval do optimistického liberalizmu – teda do viery, že ľudským úsilím sa dá uskutočniť utópia.⁸⁸ Práve pre túto obľúbenosť v liberálnej teológii je dnes, hlavne medzi konzervatívnymi evanjelikámi, je tento pohľad podozrivý.

Avšak konzervatívny postmilénializmus sa tvrdo dištancoval od každého pseudo-postmilénializmu, ktorý tvrdí, že táto tisícročná vláda (Kráľovstvo Božie) je produkt prirodzeného vývoja v evolučnom procese. Ortodoxný postmilénializmus v kontraste s tým tvrdí, že zavládnutie Kráľovstva Božieho je produktom nadprirodzenej práce Ducha Božieho v spojení s kázaním evanjelia.⁸⁹ Preto tento názor dáva silný dôraz na kázanie evanjelia a verí, že milénium bude dlhá éra pokoja a spravodlivosti, ktorá bude výsledkom kázania evanjelia a zachraňujúcej práce Ducha svätého, ktorou sa uzavrie vek sveta. Táto posledná éra bude obdobie cirkvi, skrze ktorú bude Kristus vládnuť a satan bude spútaný evanjeliom a Duchom Svätým.

Takže milénium je obdobie medzi prvým vzkriesením, ktoré je duchovné (opisované v Zj 20) a druhým vzkriesením, ktoré je telesné. Takisto je to čas medzi duchovným príchodom Krista a jeho fyzickým príchodom na túto zem. Ako výsledok prvého duchovného príchodu Krista je vláda svätých, ktorí s ním prídu.⁹⁰

Námietkou voči tomuto smere je poznanie, že Nová zmluva nenaznačuje, žeby sa veci pred Kristovým druhým príchodom mali zlepšovať, skôr naopak, že sa budú zhoršovať.⁹¹ Ale aj keby sme mohli súhlasiť s tým, že svet ide k lepšiemu, ako by toto mohlo dokázať, že svet smeruje ku zlatému veku milénia? Kritici kritizujú najmä učenie, ktoré hovorí, že skoro

⁸⁸ HEITT, Peter. *Věčnost začíná již dnes*. Praha : Návrat domů, 2009. 270 s. ISBN 978-80-7255-201-6. s. 231

⁸⁹ GRENZ, Stanley J. *The millennial maze*. InterVarsity Press : Illinois, 1992. 239 s. ISBN 0-8308-1757-3. s. 68

⁹⁰ GRENZ, Stanley J. *The millennial maze*. InterVarsity Press : Illinois, 1992. 239 s. ISBN 0-8308-1757-3. s. 74

⁹¹ Mt24; 1Tim 4,1-3; 2Tim 3,1-5; 2P 3,3-4

všetci, ktorí budú žiť počas posledného veku, prídu ku Kristovi. V kontraste k tomuto optimizmu kritici poukazujú na Ježišov predpoklad,⁹² že číslo zachránených bude relatívne malé.⁹³ Nová zmluva voči koncu sveta znie niekedy pesimisticky.⁹⁴ Postmilenializmus nastúpil počas doby veľkých nádejí, ktoré sa však časom vytratili, keď nastúpila beznádej 20. storočia. Svetové vojny ukázali, že človek sa nezlepšuje, nevyvíja sa k lepšiemu, ako sa dúfalo. A cirkev netriumfuje nad svetom. Ďalší problém tohto smeru je v jeho slabej biblickej podpore. Existuje len obmedzené množstvo textov podporujúce túto pozíciu.⁹⁵

Tento názor neráta s vytrhnutím cirkvi, minimálne nie s vytrhnutím zo súženia. V radikálnej variácii tohto názoru bude na konci sveta spasený každý človek a tak Pán Ježiš pri svojom príchode príde pre všetkých a zhromaždí všetkých k sebe. V jemnejšej verzii tvrdia postmilenialisti, že celý svet bude zasiahnutý evanjelium, čo však neznamená spásu všetkých. Tento smer neráta s vytrhnutím cirkvi zo zeme na dlhšie obdobie, alebo ako ochrana pred súžením, lebo zem bude pripravená na príchod Pána. Rozmer súženia, opísaný v evanjeliách pri predpovedi o konci sveta, tu chýba.

4.3.2 Premilenializmus.

Tento smer chápania milénia sa ešte delí na dve trochu odlišné názory: najprv je to historický premilenializmus a potom dispenzacionalizmus. Obidva názory sa však na otázku milénia pozerajú rovnako. Zmienku o tisícročnom kráľovstve vykladajú ako niečo, čo príde až po príchode Pána Ježiša. Používajú futuristickú metódu výkladu Biblie a jej zasľúbení.

4.3.2.1 Historický premilenializmus.

Ak Zjavenie Jána chápeme doslovne, zdá sa, že historický premilenializmus je najprirodzenejšie vysvetlenie otázky tisícročného Kristovho kráľovstva a žiadny iný scenár udalostí lepšie nevystihuje túto pasáž.

Tento pohľad zastávalo mnoho z ranných cirkevných otcov. Podľa neho sa Kristus vráti na začiatku milénia. Potom bude tisíc rokov vládnuť zo svojho pozemského trónu na zemi. A tak nastane súd.⁹⁶ Postoj prvých cirkevných otcov a história nás učí, že následné odmietnutie tohto názoru bolo spôsobené a motivované spochybiteľnými skutočnosťami (montanisti, Origenovo učenie o preexistencií duší, konverzia Konštantína).

⁹² Matúš 7,14 ...lebo je tesná brána a úzka cesta, ktorá vedie do života, a málo je tých, ktorí ju nachádzajú.

⁹³ GRENZ, Stanley J. *The millennial maze*. InterVarsity Press : Illinois, 1992. 239 s. ISBN 0-8308-1757-3. s. 85

⁹⁴ Lukáš 18,8 ... Avšak keď príjde Syn človeka, či aj najde vieru na zemi?

⁹⁵ DOBOŠ, Martin. *Posledné veci - eschatológia* [online]. 2009 [cit. 2010-04-13]. Teologický program.

Dostupné z WWW: <<http://www.teologickyprogram.dobos.sk/>>.

⁹⁶ HEITT, Peter. *Věčnost začíná již dnes*. Praha : Návrat domů, 2009. 270 s. ISBN 978-80-7255-201-6. s. 231

Podľa tohto smeru je milénium nevyhnutné aj preto, aby Boh naplnil svoje sľuby pre Izrael. Premilenionalisti veria, že keď bol Kristus na zemi, kráľovstvo Božie bolo takýmto spôsobom prítomné. Tiež však tvrdia, že Kristus jasne hovoril, že ešte svoje kráľovstvo neustanovil a že to je vecou budúcnosti.

Nedostatkom tohto prístupu je, že stavia dôležitú teológiu o tisícročnej vláde Krista na zemi na jednom jedinom verši, ktorý sa navyše nachádza v takej symbolickej knihe, akou Zjavenie bezpochyby je. Iné texty o Kristovom príchode nenaznačujú, že existuje takýto časový interval medzi Kristovým príchodom a súdom a na žiadnom inom mieste sa v Biblii nespomína obdobie Kristovej fyzickej pozemskej vlády, ako to prezentuje tento smer.

4.3.2.2 Dispenzačný premilenializmus

V polovici devätnásteho storočia rozvinul v Anglicku John Darby teológiu dispenzacionalizmu. Tak svoju premilenialnú schému doplnil o „mimoriadne vylepšenie.“ A to dovtedy neznáme „vytrhnutie cirkvi s prichádzajúceho súženia.“ Táto podoba dizpenzačnej teológie učí, že pred sedemročným veľkým súžením, ktoré príde na konci sveta, budú kresťania tajomne vytrhnutí. (Iné možné varianty tejto teórie prezentujú pohľad, že kresťania budú vytrhnutí počas veľkého súženia, alebo až po ňom). Zástanci tejto teológie spravidla tvrdia, že veľké súženie súvisí s obrátením etnických Židov. Po veľkom súžení príde Kristus so svojou vytrhnutou cirkvou na túto zem a v Jeruzaleme nastolí svoju pozemskú vládu. Následne bude tisíc rokov panovať. Tak naplní starozákonné a mesiášske proroctvá. Až potom bude vzkriesenie – a súdenie – tých, ktorí zomreli v priebehu dejín.⁹⁷

Toto učenie hovorí o dvoch fázach druhého príchodu Krista. Tá prvá je Kristov skrytý príchod pre kresťanov a ich tajomné vytrhnutie zo zeme. Kristus ich preniesie do neba, kde sa odohrá svadba Baránkova. Takto budú kresťania ochránení pred predpovedaným súžením a pre svet to bude znamením začiatku sedemročnej doby utrpenia. (Podľa niektorých sa toto vytrhnutie odohrá v polovici súženia). Apoštol Pavol píše o tom, že existuje niečo, čo bráni tomu, aby sa zjavil syn neprávosti. Pre dispenzacionalistov je to Duch svätý a cirkev. Syn neprávosti sa zjaví až v momente, keď cirkev a Duch svätý budú vzatí zo zeme (čo je teda akt vytrhnutia) Syn neprávosti je podľa ich výkladu antikrist, ktorý nastolí na zemi najprv poriadok a ekonomický rozmach, ale potom zavládne veľké súženie.

Problém tohto názoru je okrem, že zahŕňa dve fázy Kristovho príchodu, ktoré si len veľmi ťažko hľadajú jasnú biblickú podporu. Keď sa v Novej zmluve spomína príchod Pána Ježiša, tak sa vždy hovorí o jednom príchode, nikdy nie o dvoch.

⁹⁷ HEITT, Peter. *Věčnost začíná již dnes*. Praha : Návrat domů, 2009. 270 s. ISBN 978-80-7255-201-6.s. 232

4.3.3 Amilenializmus

Ako som písal aj v historickej časti práce, v období cirkevných otcov sa rozšíril pohľad, ktorý by sme dnes označili ako amilenialistický. Hovorí, že milénium je doba súčasná. Kristus kraľuje na zemi duchovne, skrze svoju cirkev. Tento pohľad zastával Augustín vo svojom diele „O obci Božej.“ V roku 431 odsúdil cirkevný snem premileniálny pohľad ako poverčivý a nebiblický. Amilenializmus sa na dlhé obdobie stal oficiálnym učením cirkvi.⁹⁸

Podľa tohto systému Nová zmluva presvedčivo podáva správy o tom, že Božie kráľovstvo bolo uvedené príchodom Krista. Hoci nie všetci amilenialisti by s tým súhlasili. Toto je skôr preteristický postoj, niektorí by radšej preferovali postoj „už a ešte nie“⁹⁹

Argumenty pre amilenializmus hovoria, že všetka autorita a moc bola daná Kristovi, preto on teraz vládne z neba v srdciach veriacich.¹⁰⁰ Kráľovstvo Božie sa skutočne nachádza nie v tisícročnom období, ale v nových nebesiach a novej zemi. Preto nie je potrebné žiadne milénium, ani na naplnenie sľubov pre etnický Izrael. Tieto všetky sa môžu naplniť v novej zemi. Iné texty písma nedokazujú existenciu časového intervalu medzi príchodom Krista a posledným súdom.¹⁰¹ Jediná zmienka o miléniu sa nachádza vo veľmi symbolickej knihy Zjavenia. Grécke slovo „tisíc“ je symbol veľmi dlhého časového obdobia, nie je potrebné ho však chápať doslovne ako presný časový údaj. Amilenializmus bol postoj počas väčšiny histórie cirkvi.¹⁰²

Problémom tohto smeru je, že neponúka riešenie pre otázku budúcnosti etnického Izraela. Vo väčšine prípadov texty, ktoré by mohli túto otázku riešiť vzťahuje na cirkev. Pritom Rimanom 11. kapitola hovorí, že aj Izrael má svoje postavenie v budúcich udalostiach.

Tisícročné kráľovstvo je v tomto smere chápané symbolicky. Začalo sa prvým príchodom Krista a jeho víťazstvom na kríži a skončí sa jeho druhým príchodom. Je to vlastne vek cirkvi, ktorá zjavuje vládu Pána Ježiša. Prvé vzkriesenie je znovuzrodenie človeka a druhé nastane pri fyzickom vzkriesení tela.

⁹⁸ HEITT, Peter. *Věčnost začíná již dnes*. Praha : Návrat domů, 2009. 270 s. ISBN 978-80-7255-201-6.. s. 231

⁹⁹ Mt 12:28; Mk 1:14-15; Mk 9:1; Mk 12:34; Lk 17:20-21;

¹⁰⁰ Mt 28:18-20

¹⁰¹ 2Pt 3:9-10; 2Tes 1:5-10;

¹⁰² DOBOŠ, Martin. *Posledné veci - eschatológia* [online]. 2009 [cit. 2010-04-13]. Teologický program. Dostupné z WWW: <<http://www.teologickyprogram.dobos.sk/>>.

4.3.4 Záver

Nech už ide o časové obdobie, alebo o symbol významu Kristovho príchodu, teologický význam milénia je rovnaký: vyjadruje nádej, že Kristus nakoniec zvíťazí nad zlom a spolu s ním bude vyslobodený jeho ľud, ktorý v prítomnom veku trpel pod tyraniou zla.¹⁰³

4.4 Pohľad na súženie a vytrhnutie cirkvi

Značný spor existuje medzi interpretáciami, či vytrhnutie bude nasledovať pred, medzi, alebo po predpovedanom veľkom súžení. Táto diskusia je obmedzená hlavne na premilenialistický pohľad, lebo ostatné dva názory si nemyslia, že bude nejaké špeciálne „veľké súženie.“

Futuristicky vykladané „veľké súženie“ je sedemročné obdobie Božieho súdu popísané v knihe Danielovej a v Zjavení Ján. Podľa Daniel 9:24-27 prvých šesťdesiat deväť sedmíc údajne predstavuje obdobie do prvého príchodu PJK. Posledná sedmica sa očakáva v budúcnosti a zaháji ju podpis ochrannej zmluvy s izraelským národom antikrist „šelma“ zo Zjavenia. Sedmica vyvrcholí bitkou v Armagedone a osobným návratom PJK.¹⁰⁴

V tejto kapitole ide vlastne o preskúmanie času vytrhnutia

4.4.1 Pretribulacionizmus

Ide tu o premilenialistický pohľad, ktorý hovorí, že na konci sveta príde veľké súženie, ale cirkev bude z neho zachránená a to tajomným a skrytým vytrhnutím.

Zástancovia tohto pohľadu hovoria, že je charakteristické pre Boha, že svojich nasledovníkov zachraňuje pred súdom (Noach, Lót). Argumentujú tiež Biblickým veršom, v ktorom sa píše, že veriaci nezažijú Boží hnev (1Tes 5:9). Nie je žiadna zmienka o cirkvi počas súženia v knihe Zjavenia. Podľa nich sa po tretej kapitole zjavenia sa hovorí iba o Izraeli a žiadne texty sa už nevzťahujú na cirkev.

Kristov návrat bude zjavný, ale v kontraste k tomu hovoria 1Tes 5:2 a 2Pt 3:10 hovoria, že Pán príde ako zlodej v noci. Ak by vytrhnutie nebolo predtribulacionistické Kristus by nemohol prísť hocikedy, musel by počkať až sa neudejú určité udalosti.¹⁰⁵

4.4.2 Midtribulacionizmus

Tento pohľad je tiež premilenialný a tvrdí, že tajomné vytrhnutie cirkvi (čo je vlastne zmiznutie veriacich zo zeme) nastane v polovici súženia. Tí, ktorí zastávajú tento názor

¹⁰³ DOUGLAS, J. D. a kol.: *Nový biblický slovník*. Praha : Návrat domů, 1996. ISBN 80-85495-65-1. s.225

¹⁰⁴ DOUGLAS, J. D. a kol.: *Nový biblický slovník*. Praha : Návrat domů, 1996. ISBN 80-85495-65-1.

¹⁰⁵ DOBOŠ, Martin. *Posledné veci - eschatológia* [online]. 2009 [cit. 2010-04-13]. Teologický program. Dostupné z WWW: <<http://www.teologickyprogram.dobos.sk/>>.

argumentujú tým, že v Biblii existuje veľký dôraz na obdobie 3,5 roka (Dan 9:27; Zj 11:2-3; 12:6,14; 13:5). Tieto roky sú podľa nich presne polovica zo sedemročnej vlády antikrista. Názory sa tu znova delia. Niektorí hovoria, že tých prvých tri a pol roka nebude súženie, ale ekonomický a sociálny rozmach na zemi. Bude to preto, aby antikrist ľahšie zvedol a oklamal mnohých. Potom však nastane veľké súženie, akému nebolo od začiatku sveta. A pred tým súžením budú veriaci vytrhnutí. Druhý pohľad hovorí, že toto utrpenie bude od začiatku vlády antikrista a veriaci budú vytrhnutí z neho. Tak sa aj naplní to, že cirkev bude v súžení, ale bude z neho aj vytrhnutá.

Pavol špecifikuje znamenia, ktoré predchádzajú vychvátaniu.¹⁰⁶ Ján spomína, že uprostred súženia bude znieť sedem trúb,¹⁰⁷ (Zj 10:6-7; 11:15-19) čo je podľa toho názoru určitým spôsobom podobné s trúbou, spomínanou Pavlom v 1Tes 4:16. Cirkev je zachránená od Božieho hnevu, pretože tento hnev sa vyleje na ľudstvo až počas súženia (Zj 15,1), v ktorom už cirkev nebude prítomná.

4.4.3 Posttribulacionizmus

Posttribulacionizmus zastáva názor, že existuje len jeden druhý príchod a nie je žiadny dôvod považovať vytrhnutie za akési tajné vzatie veriacich, ktoré by predchádzalo druhému príchodu. Bráni sa násilnému vkladaniu pretribulacionistickej teórie do textov, ktoré hovoria o druhom príchode. Zjavenie 3:10 hovorí, že Boh ochráni tých, ktorí pôjdu cez súženie. Toto je charakteristika Božieho konania. Tak to bolo aj s Izraelom, keď súdil Egypt ranami. Tiež aj texty Ján 17:15 a Mt 24 hovoria, že veriaci prejdú cez súženie. Podľa tohto smeru neexistuje žiadna narážka na vychvátenie, ktoré by veriacich ochránilo. Na základe Biblie prijímajú zástancovia tohto smeru len tú skutočnosť, že pre vyvolených budú tieto dni súženia skrátené.

¹⁰⁶ 2 Tesalonickým 2:1 Ale vás prosíme, bratia, ohľadne príchodu nášho Pána Ježiša Krista a nášho shromaždenia k nemu, 2 aby ste sa nedali hneď zviklať od umu ani sa strašiť ani duchom ani slovom ani listom, ako nami poslaným, ako čo by už bol nastal deň Kristov. 3 Nech vás nikto nezvedie nijakým spôsobom, lebo deň Kristov nenastane, kým prv neprijde odpadnutie, a nebude zjavený človek hriechu, syn zatratenia, 4 ktorý sa protiví a povyšuje nad všetko, čo sa zovie Bôh, alebo čomu sa dáva božská česť, takže sa posadí do chrámu Božieho ako Bôh a bude sa vydávať za Boha.

¹⁰⁷ Zjavenie 10:6 a prisahal na živého na veky vekov, ktorý stvoril nebo i to, čo je v ňom, a zem i to, čo je nej, a more i to, čo je v ňom, že už viac nebude času, 7 ale vo dňoch hlasu siedmeho anjela, keď bude trúbiť, dokoná sa tajomstvo Božie, ako to zvestoval svojim sluhom prorokom.

Zjavenie 11:15 A siedmy anjel zatrúbil, a povstali veľké hlasy na nebi, ktoré hovorili: Kráľovstvá sveta sa stali kráľovstvami nášho Pána a jeho Krista, a bude kraľovať na veky vekov. 16 A dvadsiati štyria starci, ktorí sedia pred Bohom na svojich trónoch, padli každý na svoju tvár a klaňali sa Bohu 17 a hovorili: Ďakujeme ti, Pane, všemohúci Bože, ktorý si a ktorý si bol a ktorý príjdeš, pretože si prevzal svoju veľkú moc a kraľuješ. 18 A rozhnevaly sa národy, a prišiel tvoj hnev a čas mŕtvych, aby boli súdení, ako i čas dať odplatu tvojim sluhom, prorokom, a svätým a tým, ktorí sa boja tvojho mena, malým i veľkým, a aby boli zkazení tí, ktorí kazia zem. 19 A otvoril sa chrám Boží, ktorý je na nebi, a ukázala sa truhla jeho smluvy v jeho chráme, a povstalo blýskanie, a zavznely hlasy, a zaburácaly hromy, a bolo zemetrasenie a veľké krupobitie.

Preto aj vyvolení prejdú cez súženie. Podobenstvo o kúkoli a pšenici podľa nich naznačuje, že veriaci budú existovať premiešané s neveriacimi až do konca veku. (Mt 13,24)¹⁰⁸

4.4.4 Zhrnutie

Vytrhnutie cirkvi sa v niektorých teologických smeroch chápe ako Božia ochrana veriacich pred ťažkým súžením posledných dní. Avšak novozmluvné pasáže opisujúce veľké súženie nenaznačujú dosť jednoznačne, že cirkev bude vzatá zo zeme pred tým, ako toto súženie začne. Matúš v 24. kapitole svojho evanjelia zaznamenáva Ježišovu reč na Olivovom vrchu, v ktorej hovorí o veľkom súžení. Ale nie je tu ani náznak toho, žeby cirkev už nebola v tom čase na zemi prítomná. Skôr naopak, pretože práve kvôli vyvoleným bude toto súženie skrátené. Zdá sa, že Mt 24:31 opisuje tú istú udalosť ako 1Tes4:16.

Veľké súženie píše mnohí autori s veľkými písmenami. Ja som ho tak nepísal, pretože si nemyslím, že je to nejaká konkrétna eschatologická udalosť, ale pokladám to za niečo, čo je vo svete prítomné neustále a teda aj v súčasnosti.

Cirkev musí byť vytrhnutá, lebo ona nikdy nemôže byť objektom Božieho hnevu. To učí pretribucionalizmus a aj midtribucionalizmus. A je to čiastočne pravda, pretože Kristus znášal na kríži Boží hnev namiesto nej. Ale toto nevyhnutne nehovorí o tom, že cirkev nebude na zemi, keď bude Boh súdiť svet. On môže pred svojím súdom ochrániť svoju cirkev rovnako tak, ako ochránil Izraelitov, keď trestal Egypt ranami. Ale musí tu byť jasne oddelené, čo je ochrana od hnevu Božieho a čo je ochrana pred hnevom a nenávisťou ľudí. Ako vidíme aj v Biblii, prvá cirkev bola od začiatku prenasledovaná ľuďmi a kresťania boli od začiatku sužovaní. Pred týmto hnevom svojho okolia neboli a nie sú, uchránení. Pán Ježiš hovorí, že utrpenie je jedno zo znamení posledných dní.¹⁰⁹

4.5 Druhý príchod Ježiša Krista a vzťah k vytrhnutiu cirkvi

Ostrolucký vysvetľuje príchod Pána Ježiša premilenionalisticky: Prvá etapa jeho príchodu je vytrhnutie alebo vychvátenie. Ježiš príde v oblaku a v ústrety svojej cirkvi do povetria. V okamihu budú žijúci veriaci premenení, tela mŕtvych veriacich vzkriesené a spoločne obe skupiny odídu s Pánom do nebies. Druhá etapa bude zjavenie. Ježiš príde v sláve na zem, postaví sa na Olivový vrch v Jeruzaleme tak, ako z neho odišiel. Ľudia ho uvidia a budú činiť pokánie. PJ ukončí dobu Veľkého súženia víťazstvom nad nepriateľom.

¹⁰⁸ DOBOŠ, Martin. *Posledné veci - eschatológia* [online]. 2009 [cit. 2010-04-13]. Teologický program. Dostupné z WWW: <<http://www.teologickyprogram.dobos.sk/>>.

¹⁰⁹ Matúš 24:9 Vtedy vás vydajú v súženie a budú vás zabíjať, a budete nenávidení od všetkých národov pre moje meno.

Satan bude zviazaný a začne doba tisícročného kráľovstva mieru a spravodlivosti pod vládou Kristovou.¹¹⁰

Proti tomuto vysvetleniu však tvrdím, že žiadny argument pre dve fázy Kristovho príchodu sa nedá explicitne nájsť v novozmluvných textoch, ktoré predpovedajú Kristov druhý príchod. Nová zmluva na opísanie tejto udalosti používa tri slová: parúzia (παρουσία), apokalypsis (ἀποκάλυψις), epifánia (ἐπιφάνεια).

Text zo 4. kapitoly 1. Tesaloničanom,¹¹¹ kde sa spomína príchod Pána, vysvetľujú pretribucionalisti ako prvú fázu Kristovho príchodu. Pavol tam na opísanie tejto udalosti používa slovo παρουσία. Rovnaké slovo však píše aj v predchádzajúcej kapitole,¹¹² aby opísal príchod Pána Ježiša spolu s jeho svätými, čo už ale podľa pretribucionalizmu má byť druhá fáza Kristovho príchodu. Tiež aj v druhom liste do Tesaloník píše o parúzii Krista (παρουσία) a oznamuje, že Pán Ježiš pri svojom príchode (παρουσία) zabije toho bezzákonného bezbožníka,¹¹³ ktorým je podľa pretribucionalizmu antikrist. Podľa tohto smeru sa však porazenie antikrista udeje až v druhej etape Kristovho príchodu.¹¹⁴ Ak by sme prijali tento pohľad, bolo by veľmi máťúce rozoznávať, ktorú fázu príchodu vlastne slovo parúzia opisuje.

Ďalším slovom, ktoré je používané na príchod Krista je ἀποκάλυψις. Nájdeme ho napríklad v 1. liste apoštola Pavla Korint'anom.¹¹⁵ Znova je tento verš interpretovaný ako prvá etapa, čiže skryté zjavenie Krista a tajné vytrhnutie cirkvi. Ale to isté slovo sa nachádza aj v 2. liste Tesalonickým¹¹⁶ na opísanie toho, čo pretribucionalisti nazývajú druhá fáza.¹¹⁷

V rovnakom zmysle sa používa slovo „zjavenie“ (ἐπιφάνεια) aj v 1. liste Timotejovi.¹¹⁸ Pre pretribucionalistov to je vytrhnutie - prvá fáza, ale znova sa dá vidieť rovnaké slovo aj v 2. liste Tesaloničanom,(2:8) kde Pavol týmto slovom opisuje príchod Krista, ktorý zničí človeka neprávosti. To je už ale podľa pretribucionalistov spomínaná druhá

¹¹⁰ OSTROLUCKÝ, J. *Pán prichádza*. s.31

¹¹¹ 1 Tesaloničským 4:15 Lebo to vám hovoríme slovom Pánovým, že my živí, ponechaní do príchodu (παρουσία) Pánovho, istotne nepredstihneme tých, ktorí zosnuli.

¹¹² 1 Tesaloničským 3:13 aby upevnil vaše srdcia bezúhonné v svätosti pred naším Bohom a Otcom v čas príchodu (παρουσία) nášho Pána Ježiša Krista so všetkými jeho svätými.

¹¹³ 2 Tesaloničským 2,8 A potom bude zjavený (ἐπιφάνεια) ten bezzákonný bezbožník, ktorého Pán Ježiš zabije duchom svojich úst a zkaží zjavením svojho príchodu (παρουσία),

¹¹⁴ HOEKEMA, A. *The Bible and the future*. Michigan : Grand rapids. 1994.s. 165

¹¹⁵ 1 Korintským 1,7 takže nemáte nedostatku v niktorom dare milosti očakávajúc zjavenie (ἀποκάλυψις) nášho Pána Ježiša Krista,

¹¹⁶ 2 Tesaloničským 1,7 a vám súženým odpočinitím s nami, keď sa zjaví (ἀποκάλυψις) Pán Ježiš s neba s anjelmi svojej moci, 8 v plamennom ohni dávajúc pomstu tým, ktorí nezajú Boha, a tým, ktorí neposlúchajú evanjelia nášho Pána Ježiša Krista,

¹¹⁷ HOEKEMA, A. *The Bible and the future*. Michigan : Grand rapids. 1994. s. 166

¹¹⁸ 1 Timoteovi 6,14 aby si zachoval seba čo do toho prikázania nepoškrvneného a bezúhonného až do zjavenia sa (ἐπιφάνεια) nášho Pána Ježiša Krista,

fáza.¹¹⁹ Mätúci je aj fakt, že podľa tejto teórie má byť v prvej etape zjavenie Krista skryté a tajomné. Biblia hovorí, že Kristov príchod bude apokalypsis, či epifánia. Myslím si, že Nová zmluva vidí iba jednu etapu, alebo fázu druhého príchodu a druhého zjavenia Krista.

Ďalší problém je s tým, čo to znamená, že Pán Ježiš pri svojom príchode príde na zem už so svätými. Kto sú to? Pretribucionálne vysvetlenie je jasné: budú to tí, ktorí boli vzatí v prvej fáze. Oproti tomu však staviam názor, že druhý príchod Krista zahŕňa v sebe obidve fázy zároveň: príde pre svojich aj tiež príde so svojimi svätými.

Za slovom „svätí“ je podľa Hoekema lepšie vidieť ľudské bytosti ako anjelov. Apoštol to vysvetľuje v liste do Tesaloník. Problém tesalonických bol, že si mysleli, že tí, ktorí zomreli nezažijú radosť z druhého príchodu Krista. Pavlova odpoveď bola ubezpečenie, že oni budú vzkriesení a spolu s nimi sa aj žijúci veriaci stretnú s Kristom v oblakoch. Boh ich privedie s Ježišom (1Tes 4:14). Pavol učí, že veriaci mŕtvi sú teraz s Kristom (Flp 1:23; 2K 5:8). Keď sa Kristus vráti, zoberie týchto so sebou. Kristus tak prichádza so svojimi svätými a pre svojich svätých.¹²⁰ Podrobnejšie sa budem touto problematikou medzistavu (stav medzi smrťou a vzkriesením) zaoberať v nasledujúcej kapitole.

4.6 Vytrhnutie cirkvi vo vzťahu k smrti a vzkrieseniu z mŕtvych

4.6.1 Smrť

Augustín, Aquinský, Kalvín akceptovali grécke pojmávanie človeka a teda dichotomické rozdelenie na telo a dušu. Podľa Platóna je duša neviditeľná, nemateriálna a nadzemská. Pre dušu je telo vedľajšie, ako vozidlo, ktoré používa. Dokonca ho pokladal za väznenie duše, ktorá je nesmrteľná a preexistenčná. Platón tiež veril v pokračujúci cyklus znovuzrodenia a očisťovania.¹²¹ Toto grécke, filozofické chápanie človeka sa veľmi rýchlo dostalo do kresťanstva.

Cirkev dlho učila, že po smrti je oddelenie tela a duše a pri vzkriesení bude duša znova pripojená k telu. Takto je duša nesmrteľná a telo je smrteľné. Zwingli, Kalvín, a do istej miery aj Luther, obhajovali nesmrteľnosť duše. Rovnako aj katolícka cirkev to má vo svojom katechizme: učenie o oddelení tela a duše. Novozmluvní pisatelia používali grécku terminológiu na vyjadrenie Božieho sebaodhodenia. Ale títo autori nehovorili, že duša je dobrá a telo zlé od prirodzenosti. Oboje patria dokopy a oboje stvoril Boh. Ak žijeme podľa tela žijeme v hriešnej existencii a to v celej našej úplnosti, ako telo tak aj duša.¹²² Pavol používal

¹¹⁹ HOEKEMA, A. *The Bible and the future*. Michigan : Grand rapids. 1994. s. 166

¹²⁰ HOEKEMA, A. *The Bible and the future*. Michigan : Grand rapids. 1994. s. 168

¹²¹ SCHWARDZ, Hanz. *Eschatology*. Michigan : Grand rapids, 2000. 431 s. ISBN 0-8028-4733-1.s.269

¹²² Rímskym 7,14 Lebo vieme, že zákon je duchovný, ale ja som telesný, predaný pod hriech.

termín telo skoro ako synonymum k hriechu. Ak žijeme podľa ducha, žijeme našu existenciu ako deti Božie a to bytostne aj duša aj telo.¹²³ Musíme rozlišovať medzi Platónovými klamlivými myšlienkami a jeho terminológiou.¹²⁴

Martin Luther hovoril o troch aspektoch smrti. Najprv je tu biologická smrť, menovite prirodzený rozklad fyzického tela, ktorá je taká istá pre všetky žijúce tvory. Potom tu je duchovná, večná smrť tých, ktorí sú odsúdení. Táto smrť sa prirodzene kryje s biologickou smrťou a je pre tých, ktorí odmietli prijať milosť Božiu. A potom je tu druh smrti, v ktorej vlastne prekonávame biologickú a duchovnú smrť. Táto smrť sa uskutočňuje vtedy, keď prijmem Boha ako milostivého Boha. Tento tretí aspekt nazýva „smrť vo svetle evanjelia“¹²⁵

V NZ si môžeme všimnúť, že Pavol netúži po slobode od tela ako väzenia jeho duše, ale teší sa na vzkriesenie tela.¹²⁶

4.6.2 Vzkriesenie z mŕtvych.

Všetci premilenialisti hovoria, že vzkriesenia z mŕtvych budú dve. Veriaci budú vzkriesení na začiatku milénia a neveriaci na jeho konci. Dispenazcionalisti k tomu dodávajú ešte ďalšie dva vzkriesenia. Vzkriesenie svätých, na konci sedemročného súženia a vzkriesenie svätých na konci milénia.¹²⁷

Osobne sa mi zdá, že Biblia na viacerých miestach hovorí o vzkriesení veriacich a neveriacich spoločne, ako o jednej udalosti. Napríklad v evanjeliu podľa Jána sa k tomu vyjadruje Pán Ježiš, keď hovorí, že príde hodina, keď všetci vstanú z mŕtvych.¹²⁸ Podľa premilenialistov sa toto vzťahuje na druhé vzkriesenie a teda len na neveriacich. Vysvetľujú to tak, že v predchádzajúcom verši Ježiš spomína slovo „hodina“ a spája ho so vzkriesením veriacich.¹²⁹ Takto sa tu potom ukazujú dve vzkriesenia: najprv veriaci (podľa 25. verša) a až potom neveriaci (podľa 28. verša).¹³⁰ Hoekema na to reaguje slovami: „Ján používa slovo hodina viac ako len v tejto jednej kapitole a tvrdiť, že toto slovo tu znamená vstup do veku milénia je prehnané. V Janovom evanjeliu je slovo „hodina“ používané pre čas, ktorý ešte neprišiel, (7:30, 8:20) alebo ktorý ešte len má prísť (12:23; 13:1; 16:21; 17:1). Znamená

¹²³ Rímskym 8,14 Lebo všetci, ktorí sú vedení Duchom Božím, tí sú synmi Božími.

¹²⁴ SCHWARDZ, Hanz. *Eschatology*. Michigan : Grand rapids, 2000. 431 s. ISBN 0-8028-4733-1.s.274

¹²⁵ SCHWARDZ, Hanz. *Eschatology*. Michigan : Grand rapids, 2000. 431 s. ISBN 0-8028-4733-1.s.260

¹²⁶ SCHWARDZ, Hanz. *Eschatology*. Michigan : Grand rapids, 2000. 431 s. ISBN 0-8028-4733-1.s.275

¹²⁷ HOEKEMA, A. *The Bible and the future*. Michigan : Grand rapids. 1994.s.239

¹²⁸ Ján 5:28-29 Nedivte sa tomu, lebo príde hodina, v ktorú všetci, ktorí sú v hrobách, počujú jeho hlas a vyjdú tí, ktorí dobre činili, na vzkriesenie života, ale tí, ktorí zle robili, na vzkriesenie súdu.

¹²⁹ Ján 5:25 Ameň, ameň vám hovorím, že príde hodina a je teraz, keď mŕtvi počujú hlas Syna Božieho, a tí, ktorí počujú, budú žiť.

¹³⁰ PENTECOST, J. Dwight. *Things to come*. Michigan : Grand rapids, 1976. 633 s. 400.

potom „hodina“ spomínaná v 28. verši tisíc rokov? Myslím že nie, lebo potom by vzkriesenie veriacich, aj neveriacich muselo prísť počas týchto tisíc rokov.“¹³¹

Sami premilenionalisti uznávajú, že text zo Zjavenie 20. kapitoly je jediné miesto v Biblii, ktoré hovorí, o dvoch vzkrieseniach. Jedno pre veriacich a druhé pre neveriacich. Toto učenie teda stavajú na doslovnej interpretácii pasáže tejto knihy plnej symbolov a obrazov, nad oveľa viac jasnejšie texty (Ján 5:28-29; Sk 24:15), kde je vzkriesenie spoločné.¹³²

Pri rozmyšľaní nad podstatou vzkriesenia sa musím vrátiť k textu, ktorý som rozoberal v biblickej časti tejto práce. V 1. Korint'anom 15. kapitole apoštol Pavol používa ilustráciu siatia zrna, ktoré musí zomrieť, aby prinieslo úrodu.¹³³

V zmysle tejto ilustrácie robí Pavol tieto závery: tak ako nová rastlina sa nezjaví, ak nezomrie ako semeno, tak ani vzkriesenie tela sa neukáže, ak telo v prítomnej forme nezomrie. Tak ako nikto nemôže z pohľadu na semeno povedať, aké bude jeho budúce ovocie, tak ani z pohľadu na prítomné telo nemôže nikto predpovedať, ako bude vyzeráť budúce vzkriesené telo. Ale tak ako existuje kontinuita medzi semenom a rastlinou, tak bude kontinuita aj medzi prítomným telom a vzkrieseným telom.¹³⁴

Obraz siatia pokračuje a Pavol popisuje kontrast medzi prítomným telom a vzkrieseným telom. Siatie je pravdepodobne obrazné popísanie pohrebu, pretože pochovávanie tela nesie určitú podobnosť so siatím semena do zeme. Apoštol tu ukazuje niekoľko kontrastov: (1) Porušiteľné a neporušiteľné telá. Je len otázka času, kedy naše telá zomrú, ale budú vzkriesené v neporušiteľnosť. (2) Nedôstojné a slávne telá. Na pohreboch sa snažíme dať česť mŕtvym, ale čo môže byť viac neúčtívé ako ich zahrabať? Vzkriesené telá budú oslávené telá, ako mal Kristus (Flp 3:21). (3) Slabé a silné telá. Na zemi sme obmedzovaní, našimi hranicami schopnosti, ale akú silu dostaneme po vzkriesení môžeme len hádať. (4) Prirodzené (duševné) a duchovné telá. Problematický výraz tu je duchovné telo. Ako si mnohí myslia, vzkriesené telá budú nefyzické, duchovné. Ale aj Kristovo vzkriesené telo bolo rovnako fyzické, dalo sa ho dotknúť, mohol jesť. Nebolo to nemateriálne telo. Sú tu použité dve grécke slovné spojenia: telo duševné (σῶμα ψυχικόν) a telo duchovné (σῶμα πνευματικόν). Pavol v tejto epištole už raz hovorí o tom, že telesný človek nemôže pochopiť

¹³¹ HOEKEMA, A. *The Bible and the future*. Michigan : Grand rapids. 1994.s.243

¹³² HOEKEMA, A. *The Bible and the future*. Michigan : Grand rapids. 1994.s.242

¹³³ 1K 15:35 Ale niekto povie: Ako vstanú mŕtvi z mŕtvych? A v akom tele prídu? 36 Blázon! To, čo ty seješ, nebude oživené, iba keď zomrie; 37 a čo seješ, neseješ tela, ktoré bude, ale holé zrno, už ako príjde, pšeničné alebo nejaké iné, 38 a Bôh mu dáva telo tak, ako to chce, a jednému každému zo semien jemu vlastné telo... 42 Tak aj vzkriesenie mŕtvych. Seje sa v porušenosti, vstane v neporušiteľnosti; 43 seje sa v nečesti, vstane v sláve; seje sa v slabosti, vstane v moci; 44 seje sa duševné telo smyselné, vstane duchovné telo. (Ak) je duševné telo, je i duchovné telo.

¹³⁴ HOEKEMA, A. *The Bible and the future*. Michigan : Grand rapids. 1994. s.248

veci Ducha.¹³⁵ Duchovné veci tu opisujú niekto, kto je vedený Duchom svätým, a to minimálne v principiálnom rozlišovaní od toho, kto je vedený svojím telom. V podobnom zmysle je to aj vo verši 44. Po vzkriesení bude v duchovnom tele, úplne a nie len čiastočne dominovať Duch Svätý.¹³⁶

Sám Ježiš nehovoril príliš často výslovne o vzkriesení z mŕtvych, ale nádej vo vzkriesenie zdieľal spolu s farizejmi (Mk 12:18-27). Boh sám sa označuje ako Boh živých a to Abrahámov, Izákov a Jákobov, ktorí pre ľudí v novozmluvnej dobe boli mŕtvi. Pán Ježiš to uvádza ako dôkaz z Písma o Božej moci. Dokazuje sa tým ranno-židovské presvedčenie, že patriarchovia žijú (ako vzkriesení) u Boha (Mt 8:11). Vzkriesenie tu nie je chápané v spojení s fyzickým vyjdením z hrobu, ako to bolo v apokalyptických predstavách.

Vzkriesením Pána Ježiša Krista je apokalyptická idea spoločného vzkriesenia premenená na kresťanskú nádej vo vzkriesenie. Nová zmluva prehlasuje Ježiša, nie len ako prvého vzkrieseného (Sk 26:23), ale aj počiatok prvorodených z mŕtvych (Kol 1:18). Tiež je tým, v ktorom aj my budeme spojení vo vzkriesení. Tak ako on, aj my tiež môžeme prísť k novote života (R 6:4-5). Boh, ktorý vzkriesil Pána Ježiša, vzkriesi tiež nás tou istou silou. (1K 6:14)¹³⁷

Vo vierovyznaní stojí, že „verím v tela z mŕtvych vzkriesenie.“ Kresťania prijali, aj keď častokrát nevedomky, filozoficko-grécky pohľad na smrť, podľa ktorého je to odlúčenie duše a tela. Avšak tento pohľad celkom nekorešponduje s biblickým názorom na vzkriesenie.

Ako časový moment vzkriesenia uvádzajú početné miesta v Novej zmluve analogicky k očakávaniu konca sveta v rannom židovstve. Je treba rozlišovať medzi dobovo podmienenými formami vyjadrovania a tým, čo sa nimi hovorí. Spojitosť medzi vzkriesením a posledným súdom síce Biblia niekoľko krát spomína (Sk 10,42; 17,41; 24,25), avšak prináša jediné vysvetlenie a to je k tomu podávané odlišne od obvyklého, totiž ako súd Boží a nie Kristov. V známej Ježišovej reči o súde vyvýšeného Syna človeka nad svetom (Mt 25,31-46) chýba akákoľvek zmienka o vzkriesení. Pavol používa apokalyptické obrazy veľmi rozdielne, podľa zámerov svojho výkladu: vzkriesenie z mŕtvych a po ňom nasledujúce uchvátenie spolu s tými, ktorí ešte budú nažive (1Tes 4:16); vzkriesenie z mŕtvych ako premenených a premenenie žijúcich (1K 15:52); podrobenie mocnosti a zničenie smrti (1K 15:25-28). Ďalším dokladom voľného zaobchádzania s ranno-židovskými predstavami sú výpovede o

¹³⁵ 1K 2:14 Ale telesný človek nechápe vecí Ducha Božieho, lebo sú mu bláznovstvom, a nemôže ich poznať, lebo sa majú duchovne posudzovať. 15 Ale duchovný človek posudzuje všetko a sám nie je posudzovaný od nikoho.

¹³⁶ HOEKEMA, A. *The Bible and the future*. Michigan : Grand rapids. 1994. s 250

¹³⁷ SCHWARDZ, Hanz. *Eschatology*. Michigan : Grand rapids, 2000. 431 s. ISBN 0-8028-4733-1.s.287

vzkriesení mučeníkov na začiatku tisíc ročného kráľovstva (Zj 20:4-6), po ktorých nasleduje príchod ostatných mŕtvych z mora, zo zeme a z ríše smrti – podsvetia (Zj 20:11-15). Apokalyptická predstava o vzkriesení z mŕtvych ako o „vyjdení z hrobu“ a rovnako tak aj jej časové spojenie s koncom sveta a s parúziou má zrejme len pomocnú funkciu. Z toho sa dá právom vyvodzovať, že apokalyptický opis konca sveta, potrebuje samostatný výklad rovnako, ako časové údaje o stvorení sveta. Zmysel výpovedí o vzkriesení mŕtvych na konci časov a o poslednom súde je zrejme takýto: večný život, ktorý umožnil Kristus má cirkevnú a kozmickú dimenziu. Táto myšlienka je zrejme tiež podkladom často mylne chápaného rozprávania o netrpezlivosti duší mučeníkov (Zj 6:9-11)¹³⁸

V Novej zmluve nachádzame viac dokladov, že bezprostredne po smrti bude dosiahnuté spoločenstvo so Zmŕtvychvstalým a tak aj cieľ „vzkriesenia z mŕtvych.“ Nie je žiadny dôvod predpokladať, že všetci zomrelí dosiahnu večného života telesne až na konci sveta. Pretože mŕtvy, vďaka vykupiteľskému činu Pána Ježiša, dostane už v smrti večný život. Zomrelý je v smrti vzkriesený. Táto nová telesná existencia nie je bezpodmienečne viazaná na biochemický substát tela zomrelého. V ranno-kresťanských cirkvách neboli duše zomrelých chápané tak netelesne ako neskôr (a to predovšetkým po R. Descartovi). Podľa starozmluvného spôsobu vyjadrovania, ale tiež aj podľa ranno-gréckeho chápania, neoznačuje „duša“ nehmotnú substanciu.¹³⁹

V spisoch Novej zmluvy je tiež pripodobnenie človeka Ukrižovanému a Zmŕtvychvstalému v krste označované ako „vzkriesenie“ a „oživenie.“¹⁴⁰

4.6.3 Medzistav

Od čias Augustína si kresťania myslia, že medzi smrťou a vzkriesením si duše užívajú odpočinok, alebo sa trápia v súžení, počas ktorého čakajú na naplnenie ich spasenia, alebo večnej záhuby.

Otázka je, či je problematika medzistavu vôbec relevantná. Ved' ak sa hneď v smrti človeka rozhodne o tom, kde stráví večnosť, načo je potom konečný súd, na ktorý by mal čakať. Ak človek zomiera úplne, ako duša aj telo a ak vzkriesenie nasleduje v okamihu smrti, tak do akého diania vstáva ten človek z mŕtvych? Odpoveď na túto otázku by mohla byť, že človek zomiera a vstáva k posednému súdu. Ved' ak smrťou vstupujeme do iného „dnes,“ do večnosti, tak môžeme povedať, že po smrti nasleduje vzkriesenie, súd a miesto strávenia večnosti. A to nie len v zmysle individuálnej eschatológie, ale aj v zmysle všeobecnej. Takto

¹³⁸ KREMER, J. *Budoucnost' zemřelých*. s. 33

¹³⁹ KREMER, J. *Budoucnost' zemřelých*. s. 37

¹⁴⁰ KREMER, J. *Budoucnost' zemřelých*. s. 40

potom medzistav neexistuje a človek po smrti vstáva k univerzálnym eschatologickým udalostiam.

O problematike medzistavu Biblia veľmi nehovorí, ale predsa je niekoľko textov v ktorých by sa dalo nájsť myslenie, ktoré by taký stav potvrdzoval.

Najprv je to rozhovor Ježiša so zločincom na kríži.¹⁴¹ Lotor bol niekto, kto bol podľa všetkého vychovaný v židovskej viere. Veril, že Mesiáš, ktorý príde, ustanoví kráľovstvo. Zločinec však neočakával, že by si na neho Ježiš spomenul až niekedy vo vzdialenej budúcnosti, ale hneď ako príde Ježiš do raja. A Pán mu to potvrdil. Slovo raj je použité len na dvoch miestach v Novej zmluve.¹⁴² V Korint'anom Pavol hovorí, že bol vo videní vytrhnutý až do raja. Je to paralela k tretiemu nebu. Pretože raj tu znamená nebo, tak je to ríša požehnaných mŕtvych, špeciálny príbytok Boha. V Zjavení zase čítame o strome života, ktorý je v raji Božom. Tu tiež raj znamená nebo ako konečný stav, nie ako prechodný. Zaslúbenie dané zločincovi samozrejme nevylučuje Ježišovo spomenutie si pri jeho druhom príchode, ale hovorí, že po smrti bude zdieľať radosť s Kristom.¹⁴³ Tento text by potvrdzoval to, že prechodný stav vlastne nie je, existuje len nebo.

Ďalším textom je známy Pavlov výrok, že „zomrieť je zisk.“¹⁴⁴ Pavol tak vyjadruje presvedčenie, že Kristus je oslávený v jeho tele či bude žiť, alebo zomrie. Prečo Pavol nazýva smrť ziskom? Mohlo by sa povedať, že tým myslí len vzkriesenie a nehovorí nič o medzistave. Sloveso zomrieť je v tvare aoristu infinitívneho, čo znamená, že zobrazuje momentálnu skúsenosť smrti. Z gramatického rozboru vety vyplýva, že moment smrti je tým istým momentom ako moment stretnutia sa s Kristom.

A tiež je tu ťažko vysvetliteľný text z druhej Korint'anom o tom, že veriaci sa chce vysťahovať z tela, aby mohol byť s Pánom.¹⁴⁵ Pavol tu nehovorí o vzkriesení, čo je evidentné zo slov: „mimo tela.“ Ak by zamýšľal rozprávať o našom vykonaní vzkriesenia, tak by povedal „mimo z tohto tela.“ To je evidentné z časov, ktoré slovesá používajú. Nachádzame tu dve slovesá v aoriste: ἐκδημησαι (byť preč z domu) a ἐνδημησαι (byť doma). Aorist je tvar, ktorý v gréckom jazyku znamená poukazovanie na momentálnu akciu, aktivitu. Zatiaľ čo prítomný čas toho istého slova v 6. verši poukazuje na pokračujúce a pretrvávajúce bytie

¹⁴¹ Lukáš 23,42 A povedal Ježišovi: Rozpomeň sa na mňa, Pane, keď prídeš vo svojom kráľovstve! 43 A Ježiš mu povedal: Ameň ti hovorím, dnes budeš so mnou v raji.

¹⁴² 2 Kor. 12,4 ZJ2,7

¹⁴³ HOEKEMA, A. *The Bible and the future*. Michigan : Grand rapids. 1994.s.103

¹⁴⁴ Filipským 1,21 Lebo mne je žiť Kristus a zomrieť zisk. 22 Ale ak práve žiť v tele mi je na užitoč práce, nevedel by som povedať, čo by som vyvolil. 23 Ale oboje ma ťahne: mám žiadosť zomrieť a byť s Kristom, lebo to by bolo o mnoho lepšie,

¹⁴⁵ 2 Korinským 5:6 Preto teda vždycky dôverujeme a vieme, že kým sme doma v tele, sme von z domova a vzdialení od Pána. 7 Lebo chodíme vierou a nie videním. 8 Ale dôverujeme i súčasne volíme radšej vystehovať sa von z tela a bývať doma u Pána.

doma v tele a tiež „mimo domova od Pána.“ Teda sloveso vo verši 8 poukazuje na to, čo sa raz a navždy momentálne deje. Čo to môže byť? Hoekema na toto odpovedá, že je to jedine smrť, ktorá prechádza z momentálneho bytia doma v tele do bytia v nebi. A o tomto momente Pavol hovorí, že bude s Pánom. Slovo *πρὸς* naznačuje veľkú blízkosť spoločenstva s Pánom. V momente smrti je Pavlovou nádejou bytie s Pánom.¹⁴⁶ Rozhodne to ale nie je odtelesnené bytie v Kristovej prítomnosti, ako túto pasáž niektorí vysvetľujú.

Všetky tri texty hovoria, že veriaci v čase smrti budú s Kristom. Nevieme, čo presne toto znamená, ale mám za to, že to je práve moment stretnutia sa s ním v povetrí, keď mu pôjde cirkev oproti.

Novozmluvná nádej pre mŕtvych kresťanov sa sústreďuje na to, že budú mať podiel na vzkriesení. Preto nachádzame tak málo dôkazov o viere v „prechodný“, „dočasný“ stav. Existujú oddiely, ktoré naznačujú, či môžu naznačovať, že mŕtvy sú spolu s Kristom : Lk 23:43; R 8:38n; 2K 5:8; F 1:23; Heb 12:23. Ťažká pasáž 2K 5:2-8 môže znamenať, že Pavol si predstavuje existenciu medzi smrťou a vzkriesením ako odtelesnené bytie v Kristovej prítomnosti.¹⁴⁷

4.7 Vytrhnutie a posledný súd

Tento posledný súd nemôžeme porovnávať s ľudskými súdmi, lebo tie znamenajú prísny proces vyšetrovania, kým Pán Boh nepotrebuje vyšetrovať. On vie. Nepotrebuje dôkazy.

Sudcom je Boh (R 2,8; Heb 12,23; Jk 4,12; 1Pt 1,17; Zj 20,11) alebo Kristus (Mt 16,29; ...) Boh súdi prostredníctvom svojho eschatologického zástupcu Krista (J 5,22,27,30; ...). preto sú súdne stolice Boží (R 14,10) a Kristova (2K 5,10) totožné.¹⁴⁸

Niektorí poukazujú na to, že konečný súd je nepotrebný. Pretože posmrtné miesto si každý človek určí počas života na zemi a v čase jeho smrti sa rozhodne. Takto súd je potrebný, len pre tých, ktorý budú stále nažive, pri príchode Krista. Tento názor predpokladá, že konečný súd determinuje ľudské budúce miesto vo večnosti.

Hoekema odpovedá na otázku, čo je teda zmyslom súdu: „Po prvé, súd bude zjavenie Božej zvrchovanosti a slávy v zjavení konečného rozhodnutia každého ľudského osudu. To, čo je v tomto poslednom súde centrálné, nie je umiestnenie individuálnej osoby, ale sláva Božia. Po druhé tu ide o zjavenie úrovne odmeny, alebo úrovne trestu, ktorý každý z nás

¹⁴⁶ HOEKEMA, A. *The Bible and the future*. Michigan : Grand rapids. 1994.s.107

¹⁴⁷ DOUGLAS, J. D. a kol.: *Nový biblický slovník*. Praha : Návrat domů, 1996. ISBN 80-85495-65-1. s.224

¹⁴⁸ DOUGLAS, J. D. a kol.: *Nový biblický slovník*. Praha : Návrat domů, 1996. ISBN 80-85495-65-1. s. 224

prijme. Tieto úrovne sú dôverne spojené s kvalitou života na zemi. Toto musí byť zjavené na poslednom súde. A tretí cieľ je vykonať Boží súd na každej osobe.¹⁴⁹

Vznikajú otázky v problematike načasovania súdu. Dispenzacionalisti v podstate rozlišujú súd veriacich, ktorý sa udeje vytrhnutím; súd nad pohanmi, počas veľkého súženia; súd nad Izraelom, pred koncom milénia a nakoniec súd nad vzkriesenými hriešnikmi po miléniu. Myslím si, že rovnako, ako bude jedno vzkriesenie, jeden príchod Pána, tak aj jeden posledný súd.

Písmo učí, že na poslednom súde budú súdení aj anjeli.¹⁵⁰ Všetky ľudské bytosti, ktoré kedy žili, sa musia postaviť pred konečnú súdnu stolicu.¹⁵¹ Ak všetci ľudia, znamená to, že aj veriaci kresťania.¹⁵² Aj keď veriaci musia byť súdení, nemusia sa súdneho dňa báť. Lebo pre tých, ktorí sú v Kristu Ježišovi nie je odsúdenie,¹⁵³ lebo tí, ktorí sú v Bohu, majú v deň súdu istotu.¹⁵⁴

Nebudú teda odsúdení, budú však hodnotení a odmeňovaní. Spasenie je tá najväčšia odmena z milosti. To si nijako nezaslúžili. Ale potom prichádza hodnotenie veriacich za to, čo všetko z toho, čo robili, stálo na základe, ktorým je Kristus.¹⁵⁵

Pavol na opis tohto hodnotenia používa obraz staviteľov. Dvaja stavitelia stavali, mali rovnaký základ (to znamená, že obaja mali spasenie z milosti), ale jeden staval vedľa základu a druhý na ňom. Súdný deň vyskúša každé dielo ohňom a iba to obstojí, ktoré je postavené na základe, ktorým je Kristus. Neznamená to, že ľudia, ktorým ich stavba neobstojí strácajú spasenie, ale strácajú odmenu. Je zrejmé, že táto pasáž hovorí o odmene, ktorú niektorí veriaci obdržia a niektorí nie. Čo bude s veriacimi na konci vekov? Budú vytrhnutí a vzkriesení, premenení, súdení a odmenení.

Aký je zmysel posledného dňa súdu? Najprv to hovorí, že história nie je nekonečná, ale má svoj koniec ku ktorému smeruje. Potom v súdný deň nastane zjavenie konečnej spásy a večného požehnania a bude to závisieť na vzťahu s Ježišom. Nevyhnutnosť dňa súdu podčiarkuje ľudskú zodpovednosť za život. A nakoniec deň súdu znamená konečné víťazstvo

¹⁴⁹ Hokemena 264

¹⁵⁰ 1Kor 6,2-3; 2Pt 2,4

¹⁵¹ Mt 25,32; R 2,5-6; 3,6;

¹⁵² 2Kor 5,10

¹⁵³ Rim 8,1

¹⁵⁴ 1Jn 4,17

¹⁵⁵ 1 Korinským 3:10 Podľa milosti Božej, ktorá mi je daná, jako múdry staviteľ položil som základ, a iný stavia naň. Ale každý nech hľadá, jako naň stavia. 11 Lebo iný základ nemôže nikto položiť mimo toho, ktorý je položený, ktorým je Ježiš Kristus. 12 A jestli niekto stavia na ten základ zlato, striebro, drahé kamene, drevo, seno, slamu - 13 jedného každého dielo vyjde najavo, pretože to ten deň ukáže, lebo sa zjaví v ohni. A jedného každého dielo, jaké ktoré je, sám ten oheň zkúsi. 14 Ak ostane niečie dielo, ktoré postavil na základ, dostane mzdu; 15 ak zhorí niečie dielo, bude mať škodu, a on sám bude zachránený, ale tak ako skrze oheň.

Boha a jeho spásonosnej práce v histórii – konečné a rozhodujúce porazenie zla a konečné zjavenie víťazstva Baránka.¹⁵⁶

¹⁵⁶ Hokemena 264

5 Záver

Cieľom tejto diplomovej práce bolo hľadanie odpovede na otázku, čo sa bude diať s cirkvou pri druhom príchode Ježiša Krista. Vychádzal som z predporozumenia tejto udalosti a síce, že cirkev bude vytrhnutá. Avšak obsah a význam tohto pojmu som nechával otvorený, aby som bližšie preskúmal, aká eschatologická udalosť sa pod týmto slovným spojením chápe v Biblii.

V mojom bádani som prechádzal cez tri významné hľadiská problematiky. Najprv to bolo hľadisko historicko-teologické, potom novozmluvný, exegetický pohľad a na záver cez eschatologický, systematický pohľad.

5.1 Výsledky historicko-teologického prehľadu o vytrhnutí

V prvej časti išlo o stručný exkurz historických názorov a postojov, ktoré sa vzťahovali k udalosti vytrhnutia cirkvi. Rozoberal som postoje teológov, ktorí svojím učením prispeli do tejto oblasti.

Podľa Augustína je vytrhnutie cirkvi moment pri príchode Pána, v ktorom budú veriaci (spoločne živí aj vzkriesení mŕtvi) vzatí do oblakov v ústrety Ježišovi a živí veriaci prejdú v okamžiku cez smrť a vzkriesenie. Chrysostom sa na tú udalosť pozerá z hľadiska významu historickej exegézy a poukazuje na príbuznosť obrazu, ktorý porovnáva príchod Krista s príchodom oficiálnej návštevy starovekého mesta. Pre Chrysostoma pri vytrhnutí tvorí cirkev uvítací sprievod, ktorý ide naproti tejto vzácnej návšteve, a tak je to preukázanie cti Pánovi, ale tiež aj pocta pre ľudí v zástupe.

Luther doktrínu vytrhnutia nerozoberal zvlášť podrobne, ale jednoducho veril a očakával vo vzkriesenie a príchod Pána. Pre Kalvína je zasa dôležité eschatologické „už“ a „ešte nie.“ Kristovo nanebovstúpenie udržiava kresťanov v očakávaní na stretnutie s ním a uvedomovaní si jeho momentálnej duchovnej prítomnosti.

Novovekí teológovia ako Barth a Ratzinger sa vracajú k hebrejskému antropologickému mysleniu, ktoré v pohľade na smrteľnosť človeka hovorí o úplnej smrti a úplnom vzkriesení. Názory o nesmrteľnosti duše odsudzujú ako nebiblické. To má dopad aj na ich pochopenie vytrhnutia cirkvi. Jav premenenia ľudí (z porušiteľného na neporušiteľné) pri príchode Pána Ježiša aplikujú na smrť a vzkriesenie. Tak, ako budú ľudia v momente pri vzatí premenení, a dostanú oslávené telá, rovnako taký okamžik prežíva človek pri smrti a vzkriesení.

Až na skorých cirkevných otcov prevládal v histórii non-milenializmus, čo je inými slovami amilenialistický pohľad. V 18. – 19. storočí prichádzajú nové smery, ktoré sa delia v otázke milénia. Najvýraznejším je premilenializmus a ten dáva aj pojmu „vytrhnutie cirkvi“ nový obsah. V otázke Kristovho príchodu učí jeho dve fázy. Najprv je to skryté vytrhnutie veriacich pred utrpením posledných dní a potom viditeľný príchod Pána Ježiša, ktorý prichádza aj so svojou cirkvou. A takto sa rozšírilo že „vytrhnutie cirkvi“ v sebe skrýva útek pred ťažkými udalosťami veľkého súženia, ktoré majú prísť. Spájanie tohto pojmu s udalosťou, ktorá znamená nadprirodzené vzatie Kristovej cirkvi pred utrpením a súdom nie je z historicko-teologického pohľadu oprávnené.

5.2 Výsledky novozmluvného pohľadu na problematiku vytrhnutia cirkvi

V predchádzajúcej kapitole som povedal, že pojmu „vytrhnutie cirkvi“ bol daný zlý obsah a význam je iný. V tejto chcem zhrnúť výsledky biblického štúdia novozmluvných textov, ktoré tejto udalosti dávajú iný význam.

Najprv sú tu texty z evanjelií, ktoré opisujú dianie s cirkvou pri príchode Pána ako jeho zhromaždenie vyvolených. Mnoho krát v nich Pán Ježiš predpovedá súženie a vyzýva k vytrvalosti a bdeniu. Veriaci nebudú ochránení pred utrpením, čo môžeme koniec koncov vidieť aj dnes, pri prenasledovanej cirkvi vo svete. Pán Ježiš ich zhromaždí k sebe (Mk13; Mt 24), budú jeho zhromaždením v zmysle spoločenstva jeho ľudí (2Tes 2:1). Pavol vo svojom učení o vzkriesení opisuje, že všetci tí, ktorí patria Kristovi, budú pri jeho príchode oživení (1K15:22-26) a tí, ktorí budú v tom čase žiť na zemi, budú premenení (1K 15:50-54). Už znovuzrodením (čo je prvé vzkriesenie) dostali kresťania nové telo a novú identitu. Toto majú v Kristovi, ale zatiaľ je to skryté. Keď sa Pán zjaví v posledný deň, zjaví sa aj teraz skrytá duchovná podstata veriacich (Kol 3:1-4). Zjavenie s Kristom teda neznamena príchod spolu s ním, ale odhalenie pravej identity kresťanov. Apoštol Pavol ďalej píše, že kresťania sú vyslobodení od budúceho hnevu (1Tes 1:10), ktorý je Božím súdom nad svetom. Znova to neznamena vytrhnutie od utrpenia na svete, a teda od hnevu človeka, ale to, že kresťania nebudú súdení hnevom Božím. Toto ukazuje na podstatu vytrhnutia. Je to prítomná možnosť záchrany od budúceho súdu. Z toho vyplýva dôležitá definícia vytrhnutia, ktorá sa najlepšie vysvetlí eschatologickým: „už a ešte nie.“ Už sú kresťania vytrhnutí od budúceho hnevu, ale ešte stále ich vytrhnutie, ako stretnutie sa s svojím Pánom, očakávajú. Toto očakávanie sa naplní príchodom Krista, kedy budú kresťania vytrhnutí aby išli v ústrety stretnutiu s ním (1Tes 4:13-17).

Toto je teda novozmluvný význam a obsah udalosti, ktorá sa často nazýva iba vytrhnutie cirkvi. Dnes je často tento pojem spájaný s vytrhnutím pred súžením, čo nie je oprávnené, vzhľadom na ukázané texty Novej zmluvy. Ani na základe textu zo Zjavenia Jána, ktorý opisuje vytrhnutie veriacich z hodiny pokušenia (Zj 3:10-11) sa nedá tvrdiť, že ide o univerzálne a eschatologické vzatie pred obdobím predpovedaného, veľkého súženia.

Avšak kvôli nesprávnemu obsahu, ktorý je často pripisovaný pojmu vytrhnutie cirkvi navrhujem, aby sa udalosť, ktorá sa bude diať s cirkvou za príchodu PJ neopisovala ako vytrhnutie, ale skôr ako zhromaždenie, alebo premenenie veriacich.

5.3 Výsledky systematického prístupu k vytrhnutiu cirkvi

5.3.1 Miesto vytrhnutia cirkvi v eschatologických metódach a systémoch

V poslednej kapitole som sa najprv pozeral na to, aké miesto má vytrhnutie cirkvi v rôznych eschatologických systémoch myslenia. Takto som sa dostával do konfrontácie medzi mojím pochopením vytrhnutia cirkvi a pochopením niektorých iných teologických smerov. Pretože som sa v tomto bádaní postavil na stranu amilenialistov, tak automaticky som bol v konflikte s častým premileniálnym a hlavne dispenzacionálnym pochopením eschatológie, čo sa odrážalo aj na systematickom rozoberaní tejto teologickej disciplíny.

Z modelov eschatológie, ktoré sa v histórii vyformovali, je mi najbližší idealistický prístup, aj keď nie vo všetkom sa viem zhodnúť s jeho predstaviteľmi. Prijímam hlavne jeho chápanie knihy Zjavenia Jána. Myslím, že je problematické stavať nejaké učenie len na základe pasáží z tejto symbolickej knihy alebo predpovedať konkrétne historické udalosti.

Podľa mňa niektoré eschatologické udalosti, ktoré Písmo predpovedá, sú vo svete prítomné, lebo ide o nadčasové predpovede. Napríklad je to súženie a utrpenie; tisícročné kráľovstvo ako vláda Krista; svojím spôsobom aj súd (aj keď nie posledný a konečný); prenasledovanie kresťanov a ďalšie udalosti, ktoré sú označované ako znamenia konca sveta (opísané napríklad v Mk 13; Mt 24; 2Tim 3:1-9; 2Pt 3). Biblické apokalyptické predpovede chápem ako viacvrstvové/cyklické. To znamená, že ich vnímam na základe teológie „už a ešte nie.“ Myslím, že tieto znamenia konca a katastrofické udalosti, sa už odohrávali v dejinách a aj sa teraz odohrávajú a sú predobrazmi aj budúcich udalostí. V protinázore s postmilenializmom, si myslím, že svet sa vyvíja k horšiemu a utrpenie na svete sa stupňuje, k záverečnej fáze.

Dispenzacionalisti používajú slovo vytrhnutie ako technický pojem pre udalosť vzatia cirkvi. Ja som ho na úvod práce definoval inak, ale dal som nad neho otázku, ktorá sa mala dopracovať k odpovedi, čo bude s cirkvou. Moje pojetie vytrhnutia sa líši od

dispenzacionálneho. Aj keď sa zdá, že som zobral ich pojem, ale nie ich obsah slova. Legalitu svojho používania pojmu vytrhnutie staviam na tom, že v Biblia ho tiež používa na opísanie eschatologickej udalosti, ktorá sa udeje s cirkvou na konci.

Nech už ide o časové obdobie, alebo o symbol významu Kristovho príchodu, teologický význam milénia je rovnaký: vyjadruje nádej, že Kristus nakoniec zvíťazí nad zlom a spolu s ním bude vyslobodený jeho ľud, ktorý v prítomnom veku trpí pod tyraniou zla.

5.3.2 Vytrhnutie cirkvi vo vzťahu ku konkrétnym eschatologickým udalostiam

V poslednej kapitole som dával vytrhnutie cirkvi ako konkrétnu, predpovedanú udalosť do vzťahu k iným udalostiam.

Pri vzťahu vytrhnutia cirkvi pred súžením je dôležité rozpoznanie, kto je jeho subjektom. Ak je to Boh a súženie je jeho súdom hnevu, tak cirkev nikdy nebude jeho objekt, lebo Kristus na kríži za ňu niesol hnev, a tak ju teraz vyslobodzuje z budúceho hnevu. Ale je tu aj hnev ľudí a prenasledovanie cirkvi z ich strany. Toto bude vo svete prítomné až do konca. Podľa mňa je tu veľa presvedčivých argumentov, že nebudú žiadne dve fázy druhého príchodu Pána Ježiša, ale príde a zjaví sa len raz a viditeľne. Rovnako ako bude len jeden súd a jedno vzkriesenie. Učenie o dvoch etapách príchodu Krista a dvoch (alebo dokonca viacerých) vzkrieseniach je postavené hlavne na texte zo Zjavenie 20. kapitoly. A to je jediné jasné miesto v Biblii, ktoré hovorí o dvoch vzkrieseniach. Ako som už viackrát spomínal, je veľmi nepresvedčivé stavať také dôležité učenie na doslovnom výklade Zjavenia, ktoré je tak vysoko symbolická kniha. A hlavne, keď existujú jasnejšie texty, ktoré opisujú príchod Pána Ježiša, vzkriesenie a súd ako jednu udalosť.

Keďže Nová zmluva používa gréčtinu, niektorí bádatelia Biblie sa domnievajú, že za tým musí byť aj grécka filozofia. To sa prejavuje pri pohľade na smrť. Ale ako som ukázal, zastávam holistický prístup, že človek je ako jedna komplexná bytosť a nedá sa ho (ani v hodine smrti) deliť na dušu a telo. Keď človek zomiera je celý, ale rovnako aj celý je vzkriesený. A vzkriesenie pre veriacich nie je len eschatologickou nádejou v stretnutie a bytie s Kristom, ale aj očakávanie odmeny, ktorú dostanú veriaci za všetko, čo postavili na základe, ktorým je Kristus.

6 Zoznam použitej literatúry

1. ALLEN, Matthew . *Theology Adrift: The Early Church Fathers and Their Views of Eschatology* [online]. 2010 [cit. 2010-04-13]. Bible.org. Dostupné z WWW: <<http://bible.org/article/theology-adrift-early-church-fathers-and-their-views-eschatology>>.
2. BEALE, G. K. *The book of Revelation : A commentary on the Greek text*. Carlisle, Cumbria: W.B. Eerdmans; Paternoster Press. 1999
3. BOCK, D. L. *Luke Volume 2: 9:51-24:53*. Grand Rapids, Mich.: Baker Books. 1996
4. BRATCHER, R. G., & HATTON, H. *A handbook on the Revelation to John*. New York: United Bible Societies. 1993.
5. CROSSLEY, Gavin . *E SCHATOLOGY* [online]. 2007 [cit. 2010-04-13]. Eschatology Summary . Dostupné z WWW: <<http://www.scribd.com/doc/466556/Doc-Eschatology-Summary>>.
6. DOBOŠ, Martin. *Posledné veci - eschatológia* [online]. 2009 [cit. 2010-04-13]. Teologický program. Dostupné z WWW: <<http://www.teologickyprogram.dobos.sk/>>.
7. DOUGLAS, J. D. a kol.: *Nový biblický slovník*. Praha : Návrat domů, 1996. ISBN 80-85495-65-1.
8. DOYLE, Robert C. *Eschatology and the shape of christian belief*. Waynesboro : Paternoster press, 2000. 342 s. ISBN 0-85364-818-2.
9. ELIAS, J. W. *1 and 2 Thessalonians*. Scottdale, Pa.: Herald Press. 1995
10. ELLINGWORTH, P., & NIDA, E. A. *A handbook on Paul's letters to the Thessalonians*. New York: United Bible Societies. 1994
11. ELWELL, W. A., & COMFORT, P. W. *Tyndale Bible dictionary*. Wheaton, Ill. : Tyndale House Publishers. 2001.
12. ERICKSON, M. J. *The concise dictionary of Christian theology*. Wheaton, Ill. : Crossway Books, 2001.
13. GARLAND, D. E. *1 Corinthians*. Grand Rapids, Mich.: Baker Academic. 2003.
14. GORDAY, P. *Colossians, 1-2 Thessalonians, 1-2 Timothy, Titus, Philemon*. Ancient Christian Commentary on Scripture NT 9. Downers Grove, Ill.: InterVarsity Press. 2000
15. GOUSMETT. , Chris . *THE JUDGEMENT, MILLENNIUM AND BEYOND* [online]. 2008 [cit. 2010-04-13]. Googledocs. Dostupné z WWW: <<http://docs.google.com/viewer?url=http://www.earlychurch.org.uk/pdf/gousmett/chapter4.pdf>>

16. GRENZ, Stanley J. *The millenial maze*. InterVarsity Press : Illinois, 1992. 239 s. ISBN 0-8308-1757-3.
17. HEITT, Peter. *Věčnost začíná již dnes*. Praha : Návrat domů, 2009. 270 s. ISBN 978-80-7255-201-6.
18. HOEKEMA, A . *The Bible and the future*. Michigan : Grand rapids. 1994.
19. HUGHES, R. K. *Colossians and Philemon : The supremacy of Christ*. Westchester, Ill.: Crossway Books. 1989.
20. KISTEMAKER, S. J., & HENDRIKSEN, W. *New Testament commentary : Exposition of the First Epistle to the Corinthians*. Grand Rapids: Baker Book House. 2001.
21. KREMER,J. *Budoucnost' zemřelých*.
22. LINDBERG, Carter . *Eschatology and Fanaticism in the Reformation Era: Luther and the Anabaptists* [online]. 2000 [cit. 2010-04-13]. Googledocs. Dostupné z WWW: <http://docs.google.com/viewer?url=http://www.ctsfw.net/media/pdfs/lindbergescha.pdf>.
23. MILLS, M. *Revelations : An exegetical study of the Revelation to John*. Dallas : 3E Ministries. 1997.
24. ODEN, T. C., & HALL, C. A. *Mark*. Ancient Christian Commentary on Scripture NT 2. Downers Grove, Ill.: InterVarsity Press. 2005
25. OSTROLUCKÝ, Ján . *Pán Prichádza*. Ostrava : A-alef, 1997. 287 s. ISBN 80-85237-58-X.
26. PENTECOST, J. Dwight. *Things to come*. Michigan : Grand rapids, 1976. 633
27. PLUMMER, A.. *A critical and exegetical commentary on the Gospel According to S. Luke* (410). London: T&T Clark International. 1896
28. PRIOR, D. *The message of 1 Corinthians : Life in the local church*. U.S.A.: Inter-Varsity Press. 1985.
29. RATZINGER, J . *Eschatologie, smrt a věčný život*. Brno : Barrister&Principal. 1996.
30. RIDDLEBARGER, Kim. *Devoted to reformed theology and eschatology* [online]. 2006 [cit. 2010-04-13]. The riddleblog. Dostupné z WWW: <http://kimriddlebarger.squarespace.com/answers-to-questions-about-esc/>.
31. SCHWARDZ, Hanz. *Eschatology*. Michigan : Grand rapids, 2000. 431 s. ISBN 0-8028-4733-1.
32. STOTT, J. R. W. *The message of Thessalonians : The gospel & the end of time*. Downers Grove, Ill., U.S.A.: Inter-Varsity Press. 1994.

33. VLACH, M.J. *Eschatology in Church History*. [online]. 2010 [cit. 2010-04-13].
Theological studies Dostupné z WWW:
<<http://www.theologicalstudies.org/page/page/1572935.htm>>.
34. WANAMAKER, C. A. *The Epistles to the Thessalonians : A commentary on the Greek text*. Grand Rapids, Mich.: W.B. Eerdmans. 1990
35. WILLIAMS, David M. . *The millenium and early church* [online]. 2010 [cit. 2010-04-13].
Bible prophecy. Dostupné z WWW:
<<http://www.tpub.com/religion/bible%20prophecy/millenium/>>.

BIBLIE

1. BIBLIA, SLOVENSKÝ EKUMENICKÝ PREKLAD. Banská Bystrica : Slovenská biblická spoločnosť, 2007.
2. SVĚTÁ BIBLIA, STARÝ A NOVÝ ZÁKON. Roháčkov preklad. Praha, 1964.